

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Міністерство освіти і науки України**

Г. І. Приходько

ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник для студентів
факультету іноземної філології
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)

Затверджено
вченою радою МДПУ
ім. Б. Хмельницького
Протокол № 10 від
16.03.2023 р.

Мелітополь – Запоріжжя
2023

УДК: 811.111'0 (075.8)

П 775

ПриходькоГ. І. Навчальний посібник для студентів факультету іноземної філології для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 035 «Філологія» освітньо-професійної програми Мова і література (англійська) Запоріжжя, 2023. 64 с.

Запропонований посібник має на меті допомогти студентам у засвоєнні найбільш важливих моментів в історії фонологічної й граматичної будови англійської мови на різних етапах її розвитку. Видання містить правила змін читання фонем в різні періоди історії англійської мови на матеріалі давньоанглійських і середньоанглійських текстів, рекомендації з аналізу текстів (схема аналізу), завдання для 7 занять відповідно до періодизації історії англійської мови. Структура заняття включає теоретичні та тестові завдання, які спрямовані на самостійну підготовку та практичні завдання, що опрацьовуються в аудиторії. Всі теми логічно пов'язані між собою, граматичний матеріал представлений наочно в таблицях. Посібник може бути використаний для підготовки до семінарських занять, іспитів та державного іспиту з англійської мови як основної.

Рекомендовано для студентів денної й заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», спеціальності 035 Філологія, освітньо-професійної програми Мова і література (англійська).

Рецензенти: д.філол.н., проф. Н. Г. Єсипенко
д.філол.н., проф. Р. К. Махачашвілі

ЗМІСТ

Символьні та літерні скорочення.....	4
Передмова.....	6
1. Правила читання фонем у різні періоди історії англійської мови.....	7
1.1. Правила читання у давньоанглійський період.....	7
1.2. Правила читання у середньоанглійський період.....	8
2. Теоретико-практичні основи аналізу текстів давньоанглійського та середньоанглійського періодів.....	10
2.1. Германські мови	14
2.2. Мова давньоанглійського періоду.....	16
2.3. Мова середньоанглійського періоду	23
2.4. Мова новоанглійського періоду.....	30
3. Морфологічний довідник.....	35
3.1. Давньоанглійський період.....	35
3.2. Середньоанглійський період	48
4. Глосарій основних понять та термінів з історії англійської мови.....	51
5. Тестові завдання.....	54
Список рекомендованої літератури.....	61
Перелік інтернет-ресурсів з курсу.....	62

Символьні та літерні скорочення

* <i>a</i>	<i>a reconstructed form</i>
>	<i>developed into</i>
<	<i>descended from</i>
s.	<i>see</i>
v.	<i>verb</i>
n.	<i>noun</i>
adj.	<i>adjective</i>
pron.	<i>pronoun</i>
adv.	<i>adverb</i>
num.	<i>numeral</i>
art.	<i>article</i>
conj.	<i>conjunction</i>
prep.	<i>preposition</i>
poet.	<i>poetic</i>
str.	<i>strong</i>
w.	<i>weak</i>
p.	<i>participle</i>
inf.	<i>infinitive</i>
pret-pres	<i>preterit-present</i>
irr.	<i>irregular</i>
cl.	<i>class</i>
masc.	<i>masculine</i>
fem.	<i>feminine</i>
neut.	<i>neuter</i>
pers.	<i>personal</i>
poss.	<i>possessive</i>
demonst.	<i>demonstrative</i>
rel.	<i>relative</i>
indef.	<i>indefinite</i>
def.	<i>definite</i>
OE	<i>Old English</i>
ME	<i>Middle English</i>
MnE	<i>Modern English</i>
OHG	<i>Old High German</i>
MnG	<i>Modern German</i>
Goth.	<i>Gothic</i>
OS	<i>Old Saxon</i>
Sc.	<i>Scandinavian</i>
OF	<i>Old French</i>
OSc.	<i>Old Scandinavian</i>
PG	<i>Proto-Germanic</i>
Sp.	<i>Spanish</i>
Lat.	<i>Latin</i>

Gk
Rus.
Sanskrit
Ua.
IE

Greek
Russian
Sanskrit
Ukrainian
Indo-European
теоретичні відомості
зверніть увагу (увага)
запам'ятайте
прочитайте

ПЕРЕДМОВА

The course deals with the development of English from the earliest period to the present day. The changes, maintenance and spread of English are viewed in historical and sociolinguistic contexts. Structural changes on the levels of pronunciation, grammar and vocabulary during the Old English, the Middle English, the Early Modern English periods are interpreted using the tools of the widespread linguistic theories.

The aim of this course is to introduce the development of the English language and the linguistic and social factors influencing this development to the students. Furthermore, the course aims at presenting certain theoretical interpretations of the language change.

The history of English is a complex and dynamic one. It is often, perhaps too neatly, divided into four periods: Old English, Middle English, Early-Modern English, and Late-Modern English. English is classified genetically as a Low West Germanic language of the Indo-European family of languages. Currently, nearly two billion people around the globe understand it. It is the language of aviation, science, computing, international trade, and diplomacy. It holds a crucial place in the cultural, political, and economic affairs in countries all over the world.

Through learning the history of the English language students achieve a variety of aims, both theoretical and practical. So, one of the aims is to provide them with the knowledge of linguistic history sufficient to account for the principal features of present-day English. For example, through centuries writing and spelling was changing in English. At the time when Latin letters were first used in Britain (the 7th century) writing was phonetic: the letters stood for the same sound. After the introduction of printing (the 15th century) the written form of the word became fixed, while the sounds continued to change (e.g. knight [knix't] in the 15th century compared to the modern pronunciation [nait]). Another important aim of this course is of more theoretical nature. While tracing the evolution of the English language through the time, students will be confronted with a number of theoretical questions such as the relationship between statics and dynamics in the language, the role of linguistic and extralinguistic factors and so on.

These problems may be considered on the theoretical basis within the scope of general linguistics. In describing the evolution of English, they will be discussed in respect of concrete linguistic facts, which will ensure a better understanding of these facts and will demonstrate the application of general principles to the language material. One more aim of this course is to provide students of English with a wider philological outlook. The history of the English language shows the place of English in the linguistic world.

1. ПРАВИЛА ЧИТАННЯ ФОНЕМ У РІЗНІ ПЕРІОДИ ІСТОРІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

 The majority of letters in both Old English and Middle English have the same sound value as in most European languages employing the Latin alphabet. So, for example, *p* stands for [p], *a* for [a], etc. Peculiar cases are considered below.

1.1. ПРАВИЛА ЧИТАННЯ У ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКИЙ ПЕРІОД ГОЛОСНІ

The macron (¯) above a vowel indicates that the vowel is long: ē = [e:]	þēs [Te:s]
Within an OE diphthong the first element makes the nucleus and is therefore pronounced with more force and clarity than the second element.	hēah [hea:χ]
<i>y</i> stands for a front vowel [y], like in the German word <i>künstlich</i>	cyninȝ [kynINg]

ПРИГОЛОСНІ

h	[h]	before vowels	hē [he:]
	[χ] (добре)	1. before consonants 2. at the end of words	hrinȝ [χrINg] seah [seax]
	[χ'] (хитрий)	in contact with front vowels	ryht [ryχ't]
ȝ	[j]	1. before front vowels. But: ȝēs [ge:s] 2. at the end of words after front vowels	ȝeard [jeard] bysiȝ [ˈbyzIj]
	[g]	1. before consonants 2. before back vowels. But: ȝunȝ [juNg] 3. at the end of words after consonants except [r] and [l]	ȝrēne [ˈgre:ne] ȝōd [go:d] clypunȝ [ˈklypuNg]
	[γ] (Bel. город)	1. at the end of words after back vowels 2. between back vowels 3. after [r] and [l]	slōȝ [slo:γ] draȝan [ˈdraγan] -burȝ [bury] folȝa [ˈfolγa]
cȝ	[gg']	in contact with front vowels	brycȝ [brygg']
	[gg]	in other positions	docȝa [ˈdogga]
c	[k']	before front vowels	cild [k'ild]
	[k]	in other positions	cuman [ˈkuman]
n	[N]	before ȝ and c	sinȝan [ˈsINgan]
	[n]	in other positions	nama [ˈnama]
f, s, þ	[v, z, D]	1. between vowels. But: no voicing between vowels at a prefix-root junction. 2. between a vowel and a voiced consonant	wesan [ˈwezan] ȝe-fōn [jeˈfo:n] hæfde [ˈhvxde]

[f, s, T]	in other positions	sēon [seo:n]
-----------	--------------------	--------------

Old English alphabet and pronunciation

a		n	[n], [ŋ]
æ			
b		o	
c	[k] or [kʰ]	p	
d		r	
e		s	[s] or [z]
f	[f] or [v]	t	
Ʒ	[g], [gʰ], [ɣ] or [j]	þ	ð [ð] or [θ]
h	[x], [xʰ] or [h]	u	
i		w	
l		x	
m		y	[y]

1.2. ПРАВИЛА ЧИТАННЯ У СЕРЕДНЬОАНГЛІЙСЬКИЙ ПЕРІОД ГОЛОСНІ

ee, ie, ei	[e:]	feet [fe:t], brief [bre:f]	
ea	[ɛ:]	year [jɛ:r]	more open than [e:]
oo	[o:]	foot [fo:t]	
oa	[ɔ]	boat [bɔt]	more open than [o:]
ou, ow	[u:]	hous [hu:s], now [nu:]	
y	[i:], [ɪ]	wyf [wi:f], mighty [ˈmɪχˈti]	
o before m, n, v	[u]	comen [ˈkumɔn], sone [ˈsunɔ]	In those cases when there was u in Old English: cuman, sunu

ПРИГОЛОСНІ

ch	[C]	chayne [ˈCaɪnɔ]	
sh	[S]	fish [fɪS]	
th	[T], [D]	thanken [ˈTaŋkɔn], bathen [ˈba:Dɔn]	[T] and [D] were used as in OE
gh	[χ], [χʰ]	saugh [sauχ], mighty [ˈmɪχˈti]	
wh	[hw]	what [hwat]	
k	[k]	keepen [ˈke:pɔn]	instead of c before front vowels
c	[k]	comen [ˈkumɔn]	before back vowels
	[s]	certayn [ˈsertaɪn]	before front vowels
y	[j]	year [jɛ:r]	

dg	[G]	bridge [ˈbrɪGq]	
g	[G]	seg [seG] courage [kuˈrɑGq]	1. instead of OE c3 2. in French borrowings before g front vowels
	[g]	good [go:d]	
qu	[kw]	quethen [ˈkweDqɪn]	
u	[v]	louen [ˈluvqɪn]	was used alongside v
s	[s], [z]	sone [ˈsɒnq], risen [ˈri:zqɪn]	[s] and [z] were used as in OE

2. ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТЕКСТІВ ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКОГО ТА СЕРЕДНЬОАНГЛІЙСЬКОГО ПЕРІОДІВ.

The text analysis is the most significant practical activity for students within the framework of the course. The following recommendations aim at making the work easier.

1. **Look through the extract** and spot the peculiarities (e.g. spelling, morphological, syntactical, etc.) by which you can prove that the extract belongs to a certain period. You may want to begin as follows: “This extract belongs to the Old English period. This becomes evident through: 1) the spelling: i.e. the use of specific characters, such as...” and so on. Make sure to provide examples.

2. **Read the extract** observing the reading rules. Pay special attention to the pronunciation of allophones (positional variations of phonemes, e.g. *fēond* [f] – *hæfdon* [v]). You do not have to strive for perfect intonation or rapid tempo. The correct pronunciation of phonemes should be your primary objective in this stage.

3. **As you read the extract, study the Text Notes** which come after it. However insufficient for adequate translation, a preliminary insight into the Text Notes is essential for you to get a general idea of the extract and its contents.

4. **Morphological analysis.** In this stage you are supposed to consider the words of the extract one by one and define the morphological characteristics of each. It is possible to analyze the words just in the order they appear in the text, or you may choose to begin with the subject of the sentence and its attributes, then proceed to the predicate, then to the object(s), and so forth.

When analyzing an Old English text you should define:

for *finite verbs*: type and class, person, number, tense, mood;

for *verbals*: infinitives – type and class, case (Nom./Dat.); participles – declension type, gender, number, case;

for *nouns*: stem type, gender, number, case;

for *pronouns*: personal and possessive – person, gender, number, case; other groups – gender, number, case;

for *adjectives*: declension type, degree of comparison, gender, number, case;

for *adverbs*: degree of comparison;

for *numerals*: gender and case.

When working on a Middle English text you are expected to define:

for *finite verbs*: type, person, number, tense, mood;

for *verbals*: infinitives – type, voice, tense correlation; participles – type;

for *nouns*: number, case;

for *pronouns*: person, number, case;

for *adjectives*: declension type, degree of comparison, number;

for *adverbs*: degree of comparison.

Moreover, you should provide Old English or foreign prototypes of Middle English words, e.g. ME king < OE cyninƷ or ME faut < OF faute.

Certain words may naturally miss some of the categories, e.g. the numeral *twentiƷ* (*twenty*) is devoid of both case and gender forms, and the adverb *away* has no forms of degrees of comparison.

In texts of both periods functional parts of speech may only be identified as such, (e.g. preposition, conjunction), without any further details.

So, for example, in order to make a morphological analysis of the word *cyninƷ* in the phrase '*hē sæde his cyninƷe*', you should:

- consult the Text Notes to find out about the basic form of the word (Nominative case, singular - *cyninƷ*), the part of speech (noun), gender (masc. - masculine) and the declension type of the word according to the stem-building suffix (*a*-stem);

- find in «Морфологічний довідник» the paradigm of OE *a*-stem nouns, masculine. It can be seen that nouns of this group have an *e*-ending (*cyninƷe*) in Dative case, singular;

- finally, you are supposed to provide the Modern English or Russian equivalent of this word (look up in the Text Notes).

Please, mind that the Text Notes contain but a minimum amount of information about a word. In case you are interested in more details (e.g. other meanings, related words in other languages, etc.) you should consult a more comprehensive special dictionary.

5. **Provide additional comments** on the morphological structure of the word, the phonetic phenomena reflected in it, the syntactic function of the word in the sentence, etc. For example:

a) *cyninƷ* – a derived word < *cynn* (nation, tribe) + suffix *-inƷ*;

b) in the word *cyninƷ* one can observe the effect of front mutation: the sound [i] in the suffix influenced the original root vowel [u] (cf. Gothic *kuni*) and caused it to develop into the front vowel [y];

c) *cyninƷ* – an indirect object in the sentence.

6. **Making a table** may be a convenient way for you to arrange your analysis data, e.g.:

Word as Used in the Text	Part of Speech	Form in the Dictionary	Morphological Analysis	Modern Eng Equivalent	Additional Comments
<i>cyninƷe</i>	noun	<i>cyninƷ</i>	masc., <i>a</i> -stem, Dat., sing	king	front mutation [u]>[y]

7. Translate the whole extract into Modern English or Ukrainian.

8. MODEL OF PHONETIC ANALYSIS

Word from the text	Analysis	Related words in Germanic languages	Translation
s`æde	[s] – voiceless initially [æ:] – lengthening of [æ] due to the loss of [g]: sægde < secgan [æ:] ⇒ [e:] in ME ⇒ [e] in ENE	OE. sægde	said
ealva	[ea]- breaking of [æ] before l + consonant [æ]- from PG [a] [ea] ⇒ [a] in ME. , ⇒ [o:] before -ll in ENE	Goth. alls	all
ðéah	[eɑ:] - development of PG [au] [ea:] ⇒ [ei] before [h] in East Midlands; superceded by þōh O.Sc. ⇒ though [u] appears before [χ] in ME final [χ] was lost in ENE	Goth. ðauh	though
stycce	[y] – palatal mutation of [u] under the influence of [i], later reduced to [e]	OHG. stukki	rel. to stock
fiscap	[f] ⇐ PG [p]- under the Grimm's law [sc] ⇒ [ʃ] – development of sibilants and affricates from palatal velar consonants in EME	Rus. пескаръ	rel. to fish

9. MODEL OF MORPHOLOGICAL ANALYSIS

Word from the text	Analysis	Related words in Germanic languages	Translation or NE. equivalent
Ohthere [o':txere]	Noun, proper name, Nom., Sg.; subject;		Ohthere
sæde	Weak verb, class 3, (also sægde), secgan, Preterite predicate;	say	Said

His	Personal pronoun hē, 3d person, Sg., Masc., Gen.;	his	To his
Hlāforde	Noun, Masc., a-stem, hlāford , Dat., Sg.;	lord	Lord
Ælfrede	Noun, proper name, Dat., Sg.;	Alfred	Alfred
Cyninge	Noun, Masc., a-stem, cyning; Dat., Sg.;	king	King
Þæt	Conjunction	that	That
He	Pers. Pronoun., he, 3d person, Sg., Masc., Nom.; subject;	he	He
Ealra	Def. Pronoun eal, Gen., Pl.	all	(of) all
Norð manna	Noun, Masc., root decl., Nor mann; Gen., Pl.;	Northman	Northmen (Scandinavians)
norpmest	Adverb	norpmost	To the North
bude	Irr. Verb buan; Preterite or Subjunctive;	rel. to to be	lived (or had lived)

2.1. ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

Theoretical Issues for Discussion in Class:

The Comparative Method in Historical Linguistics.

Germanic Languages, Their Classification.

Common Linguistic Features of Germanic Languages

in Sound System,

in Grammar,

in Vocabulary.

Germanic Alphabets. Old Germanic Texts.

Reference Material

1. Євченко В.В. Історія англійської мови. Вінниця : Нова Книга, 2016. 408 с.
2. Ікалюк Л.М., Ковбаско Ю.Г. History of the English Language : навчально-методичний посібник Івано-Франківськ : Видавництво : НАІР, 2015. 36 с.
3. Колесник О.С. Практикум з історії англійської мови. Чернігів: РВВ ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, 2015. 52 с.
4. Baker P.S. Introduction to Old English. Blackwell Publishing, Malden, MA, 2015. 105 p.
5. Verba L.G. History of the English Language. Vinnitsa: Nova Knyha, 2016. 296 p.
6. Brinton J. The English Language : A Linguistic History. Oxford: Oxford University Press, 2017. 640 p

SEMINAR 1

1. Classify these languages into West Germanic, North Germanic and East Germanic: English, Swedish, Frisian, Old Low Franconian, Dutch, Danish, Gothic, Old High German, Icelandic, Afrikaans, Vandalic, Faeroese, Old Norse, Norwegian, Yiddish, Burgundian, Old Saxon.

2. Explain the sound correspondences in the following parallels from Germanic and non-Germanic languages:

a) Lat. <i>mater</i> , Rus. <i>мать</i>	-	OE. <i>modor</i>
b) Lat. <i>ventus</i> , Rus. <i>ветер</i>	-	MnE. <i>wind</i> , MnG. <i>Wind</i>
c) Rus. <i>мощь</i>	-	OE. <i>maht</i> , MnG. <i>Macht</i>
d) Lat. <i>pro</i> , Sp. <i>por</i>	-	OE. <i>for</i> , MnG. <i>für</i>
e) Rus. <i>три</i> , Sp. <i>tres</i>	-	OE. <i>þrie</i> , MnE. <i>three</i>
f) Lat. <i>cor</i> , Sp. <i>corazón</i>	-	OE. <i>heorte</i> , MnG. <i>Herz</i>
g) Sanskr. <i>vidhava</i>	-	MnE. <i>widow</i>
h) Rus. <i>соблюдаютъ</i>	-	MnG. <i>pflegen</i>
i) Rus. <i>древо</i>	-	Goth. <i>trīu</i>
j) Lat. <i>gnosis</i>	-	OE. <i>cnāwan</i>
k) Rus. <i>мзда</i>	-	OE. <i>meord</i>
l) Lat. <i>status</i>	-	OE. <i>stæþ</i>
m) Lat. <i>digitus</i>	-	OE. <i>tācen</i>
n) Rus. <i>мот</i>	-	OE. <i>þæt</i>

o) Lat. <i>genus</i>	-	OE. <i>cynn</i>
p) Gk. <i>πῖρο</i>	-	OE. <i>fȳr</i>
q) Gk. <i>δεκάς</i>	-	Goth. <i>tigjus</i>
r) Уа. <i>бѣль</i>	-	OE. <i>balu</i>
s) Уа. <i>сѣль</i>	-	Goth. <i>salz</i>
t) Lat. <i>gena</i>	-	OE <i>cin</i>
u) Lat. <i>pecus</i>	-	Goth. <i>faihu</i>
v) Rus. <i>нагой</i>	-	Goth. <i>nackt</i> , MnE <i>naked</i>
w) Rus. <i>пpиятель</i>	-	MnE <i>friend</i>
x) Lat. <i>domare</i>	-	MnE <i>tame</i>

3. Classify the following verbs into descendants of strong and weak verbs: sing, live, rise, look, speak, run, warn.

4. Consult an etymological dictionary and write the Old English words below in two columns: 1) words of Indo-European origin and 2) words of Germanic origin. Provide their Modern English equivalents:

willa, mōdir, oft, libban, drēam, ʒōs, frēo, fisc, siʒe, dæl, hwā, yfel, sāwan, huniʒ, eahta, fōn

5. Analyse the shifting of word stress in word-building and form-building and point out words which can illustrate the original Germanic way of word accentuation.: *read*, reading, re-read, readable; bear, bearer, unbearable; satisfy, satisfaction, unsatisfactory.

6. Read the following lines from *Beowulf* (see the Reading Rules):

beoƿulf maþelode bearn ecʒþeoþes (...)
 Beowulf said child Egthew's
 ure æʒhþylc sceal ende ʒebidan þorolde lifes
 our everyone shall end wait world life's
 Beowulf, Egthew's child, said: 'Everyone we know
 Will have to see the end of their life on earth.'

a) find runic characters in the text. What are their names? What phonemes do they stand for?

b) define the type (weak or strong) of the following verbs:

(Infinitive) maþelian - (Past tense) maþelode;

(Infinitive) bīdan - (Past tense) bād.

2.2. МОВА ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКОГО ПЕРІОДУ

Theoretical Issues for Discussion in Class:

Historical Outline of Britain up to the 11th century.
Major Periods in the Development of English.
Old English Written Records.
Old English Alphabet and Pronunciation.
Formation of the English Vocabulary.
Sound Changes in Old English.
Old English Grammar System: Morphology and Syntax.

Reference Material

1. Євченко В.В. Історія англійської мови. Вінниця : Нова Книга, 2016. 408 с.
2. Ікалюк Л.М., Ковбаско Ю.Г. History of the English Language : навчально-методичний посібник Івано-Франківськ : Видавництво : НАІР, 2015. 36 с.
3. Колесник О.С. Практикум з історії англійської мови. Чернігів: РВВ ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, 2015. 52 с.
4. Матковська М.В. **An Introduction to Old English** : Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП Буйницький О.А., 2020. 272 с.
5. Baker P.S. Introduction to Old English. Blackwell Publishing, Malden, MA, 2015. 105 p.
6. Verba L.G. History of the English Language. Vinnitsa: Nova Knyha, 2016. 296 p.
7. Brinton J. The English Language : A Linguistic History. Oxford: Oxford University Press, 2017. 640 p

SEMINAR 2

1. Study the “Students' Guidelines For Text Analysis” and analyze the following extract from the Bible in Old English:

þā Rēbecca þæt Ʒehīrde and Ēsau ūtāƷān wæs, þā cwæð hēo tō Īacobe, hire suna: “Ic Ʒehīrde þæt þīn fæder cwæð tō Ēsauwe, þīnum brēðer...”

Text Notes

þā ... þā conj. **when ... (then)**

Rēbecca n. proper, fem. **Rebecca**

þæt demonstr. pron. **that**

Ʒehīrde s. Ʒehīran w. verb, cl. 1 **hear**

and conj. **and**

Ēsau n. proper, masc. **Esau**

ūtāƷān p II, s. ūt+Ʒān irr. verb **go out**

wæs s. bēon irr. verb **be**

cwæð s. cweþan str. verb, cl. 5 **say**

hēo pers. pron. **she**

tō prep. **to**

Īacobe s. Īacob n. proper, masc. **Jacob**

hire poss. pron. **her**
 suna s. sunu n., masc., u-stem **son**
 ic pers. pron. **I**
 þæt conj. **that**
 þīn poss. pron. **your**
 fæder n., masc., r-stem **father**
 Ēsauwe s. Ēsau n. proper, masc. **Esau**
 þīnumīnum s. þīn poss. pron. **your**
 brēðer s. brōður n., masc., r-stem **brother**

1. Account for the origin of the sound [d] in the word *fæder* (cf. Sanskr. *pita*, Gk. *pater*).
2. What is the essence of front mutation (i-mutation)? What makes it possible to suppose that the Dative case form of the word *brōður* once was **brōðri*?
3. Classify the following Old English words into simple, derivative and compound: *unlūcan*, *lēoþ*, *mislīc*, *wīfman*, *morȝen*, *folctoȝa*, *wīsdōm*, *seofon*, *laȝustrēam*, *wrītere*, *ȝodspel*, *ȝrima*.
4. Define the sound value of the letter ȝ in the following words: *weȝ*, *stiȝel*, *strenȝ*, *bodiȝ*, *plōȝ*, *slōȝon*, *āȝan*, *ȝān*, *ȝlīdan*, *ȝesamnian*, *beorȝan*, *beȝonȝ*, *ȝrinȝan*.
5. State whether the sound [k] in the following words is palatalized: *folc*, *cild*, *ceapian*, *clift*, *sceacan*, *cunnan*.
6. Find out the position of stress in the words below: *under-ȝietan*, *sund+pleȝa*, *sweȝ+condell*, *of-hēran*, *fyrn+daȝas*, *ā-feorran*, *be-ȝitan*, *fold+weȝ*.
 (+) marks a junction of roots in compound words,
 (-) marks a prefix-root junction in derivatives.
7. Account for the difference between the vowels in OE *þæt*, *eal*, *monn*, all going back to PG words with [a] (Gt: *þata*, *manna*, *alls*). Account for the interchange of vowels in OE *dægge* - *dagas* (NE *day* – Dat. Sg and Nom. Pl.); *bæd* - *baðian* (NE *bath*, *bathe*).
8. Explain the term “mutation” and innumeratr the changes referred to the mutations in Late PG and in Early OE. What do they all have in common?
9. Define the sound values of the letters *f*, *ð*, *s* and comment on the system of OE consonant phonemes: OE *heofon*, *faran*, *ge-faran*, *háfde*, *offrung*, *ofer* (NE *heaven*, *fare*, *had*, *offering*, *over*); *odðe*, *oðer*, *Nordð*, *ðanne* (‘*or*’, *other*, *North*,

then); sæ, wisse, cēosan, cēas (NE sea, 'knew', choose, chose).

10. What consonant and vowel changes are illustrated by the following pairs of words:

Goth. <i>maiza</i>	OE. <i>māra</i> (NE. <i>more</i>)
Goth. <i>kunþian</i>	OE. <i>cyðan</i> (NE. <i>inform</i>)
Goth. <i>daups</i>	OE. <i>dēad</i> (NE. <i>dead</i>)
Goth. <i>saljan</i>	OE. <i>sellan</i> (NE. <i>sell</i>)
OE. <i>þyncan</i>	OE. <i>þūhte</i> (NE. <i>think. - thought</i>)
OE. <i>mægden</i>	OE. <i>mæden</i> (NE. <i>maiden</i>)
Goth. <i>kinnus</i>	OE. <i>cinn</i> (NE. <i>chin</i>)
OHG. <i>isarn</i>	OE. <i>īren</i> (NE. <i>iron</i>)
Goth. <i>hausjan</i>	OE. <i>hīeren</i> (NE. <i>hear</i>)
O.Scand. <i>skaft</i>	OE. <i>sceaft</i> (NE. <i>shaft</i>)

11. Text for analysis: "Cura Pastoralis"

Ælfred **kyning** hāteð **grētan** Wærfedð **biscep** his **wordum** **luflice** ond **freondlice** ond ðe cýðan hāte ðæt mē com swīde oft on **gemynd**, **hwelce** wiotan iū wáeron giond Angelcynn ægðer gē godcundra hāda gē worulgcundra; ond hū gesæliglica **tīda** ðā wáeron giond Angelcynn; ... (But now there are very few learned men in England).

(Words in bold type are for phonetic analysis).

SEMINAR 3

1. Study the "Students' Guidelines For Text Analysis" and analyze the following extract in Old English (*The Anglo-Saxon Chronicle*):

on þý ýlcan 3ēre worhte sē foresprecena here 3eweorc twenti3 mila bufan Lundenbyri3. þā þæs on sumera fōron micel dæl þāra bur3ware ond eac ðpres folces þæt hīe 3edydon æt þāra Deniscan 3eweorce, ond þær wurdon 3efliemde, and sume fēower cynin3es þe3nas ofsleanne.

Text Notes

on prep. **on**

þý demonstr. pron. **that (the)**

ýlcan s. ýlc indef. pron. **same**

3ēre s. 3ēar n., neut. a-stem **year**

worhte s. wircan w. verb, cl. 1 **build**

sē demonstr. pron. **that (the)**

foresprecena p II, s. fore+sprecan str. verb, cl. 5 **before+mention**

here n., masc., ja-stem **army**

3eweorc n., neut. a-stem **fortress**

twentiȝ num. **twenty**
 mīla s. mīl n., fem., o-stem **mile**
 būfan prep. **above**
 Lundenbyriȝ s. Lunden+burȝ n., fem., root-stem **London+town**
 þā adv. **then**
 þæs demonst. pron. **that**
 sumera s. sumer n., masc., u-stem **summer**
 fōron s. faran str. verb, cl. 6 **go**
 micel adj. **much**
 dæl n., masc., i-stem **part**
 þāra demonst. pron. **that (the)**
 burȝware s. burȝwaru n., fem., o-stem **citizens**
 ond conj. **and**
 ēac adv. **also**
 oþres s. oþer adj. **other**
 folces s. folc n., neut., a-stem **people**
 þæt conj. **(so) that**
 hīe pers. pron. **they**
 ȝedydon s. ȝedön (dön) irr. verb **reach**
 æt prep. **at**
 Deniscan s. Denisc adj. **Danish**
 ȝeweorce s. ȝeweorc n., neut. a-stem **fortress**
 þær adv. **there**
 wurdon s. wēorþan str. verb, cl. 3 **become**
 ȝefliemde p II, s. ȝeflieman w. verb, cl. 1 **defeat**
 and conj. **and**
 sume indef. pron. **some**
 fēower num. **four**
 cyninȝes s. cyninȝ n., masc., a-stem **king**
 þeȝnas s. þeȝn n., masc., a-stem **warrior**
 ofslēanne p II, s. slēan str. verb, cl. 6 **kill**

2. Explain the sound correspondences in the following pairs of words:

- a) Goth. *harjis* - OE. *here*
- b) Goth. *anþar* - OE. *oþer*
- c) Goth. *sehan* - OE. *seon*
- d) Goth. *saljan* - OE. *sellan*
- e) OS. *fehthan* - OE. *feohtan*
- f) OS. *vrist* - OE. *fyrst*
- g) OE. *cūþe* (Part. II) - *cunnan* (Inf.)
- h) OE. *hefon* > *heofon*
- i) OE. *cīld* [ki:ld] > *cīld* [ki:ld]

3. Provide all the case forms (both singular and plural) of the nouns here and illustrate the tendency to merging of case forms in Old English. What morphological characteristics of the Old English noun determine its paradigm?
4. Comment on the forms of the adjectives: *Ʒōd, læssa, lenƷra, betsta, mōst, wilde*.
5. Define whether the declension forms of the adjective *lytel* in these examples are weak or strong: *lytel bearn (little child), þæt lytele bearn (that little child), mīn lytele bearn (my little child), þæt bearn is lytel (that child is little)*.
6. Comment on the word order in the first sentence of the extract above.
7. Explain the difference between the grouping of nouns into declensions and the two declensions of adjectives. Which forms of adjectives, weak or strong, should be used in the following contexts? Fill in the blanks with the appropriate endings: *and Þā Þone hālġ__ mann atuġon ūt of his hūse* ‘and they drove that holy man out of his house’; *ic eom gōd__ hierde* ‘I am a good shepherd’.
8. Build the principal forms of the verbs *drīfan* (str.1), *weorpan* (str.3), *forlēosan* (str.2) and explain the interchange of vowels and consonants (NE *drive*, ‘*throw*’, *lose*). Speak on the classification of strong verbs.
9. Text for analysis: “Beowulf” (837-841. 863-868)

837-841: þā wæs on morgen, **mīne** gefræge,
ymb dā gif-healle gūð-rinc **monig**;
fērdon folc-togan feorran ond nēa(ha)n
geond **wīd-wegas** wundor scēawian,
lāþes lastas.

863-868: Nē **hīe** hūru wine-drihten wiht nē lōgon,
glædne Hrōðgar, ac þæt wæs **gōd** cyning.
Hwīllum heaþo-rōfe hleapan lēton,
On geflit faran fealwe **mēaras**,
ðær him fold-wegas fægere **þūhton**,
cystum **cūde**; **hwīllum** cyninges þegn,
guma gilp-hlæden, gidda gemyndig.
(Words in bold type are for morphological analysis).

SEMINAR 4

1. Study the “Students’ Guidelines For Text Analysis” and analyze the following extract in Old English (*Historiae adversum Paganos*, King Alfred’s version):
Ōnthere sæde his hlāforde, Ælfrēde cyninƷe, þæt hē ealra Norþmanna norþmest būde. Hē cwæð þæt hē būde on þæm lande norþweardum wiþ þā Westsæ. Hē sæde þēah þæt þæt land sīe swīpe lanƷ norþ þonan; ac hit is eal wēste, būton on fēawum

stōwum stycce-mælum wīciað Finnas, on huntoðe on wintra and on sumera on fiscaþe be þære sæ.

Text Notes

Ōhthere n. proper, masc. **Ohthere**

sæde s. secȝan w. verb, cl. 3 **say**

his poss. pron. **his**

hlāforde s. hlāford n., masc., a-stem **lord**

Ælfrēde s. Ælfrēd n. proper, masc. **Alfred**

cyninȝe s. cyninȝ n., masc., a-stem **king**

þæt conj. **that**

hē pers. pron. **he**

ealra s. eal indef. pron. **all**

Norþmanna s. Norþmann n., masc., root-stem **Scandinavian**

norþmest adv. **northmost**

būde s. būan irr. verb **live**

cwæð s. cweþan str. verb, cl. 5 **say**

on prep. **on**

þæm demonst. pron. **that (the)**

lande s. land n., neut., a-stem **land**

norþweardum s. norþweard adj. **to the North**

wiþ prep. **with**

þā demonst. pron. **that (the)**

Westsæ West+sæ n., masc./fem., i-stem **Atlantic Ocean**

þēah conj. **however**

þæt demonst. pron. **that (the)**

land n., neut., a-stem **land**

sīe s. bēon irr. verb **be**

swīþe adv. **very**

lanȝ adj. **far**

norþ adv. **north**

þonan adv. **from there**

ac conj. **but**

hit pers. pron. **it**

is s. bēon irr. verb **be**

eal indef. pron. **all**

wēste adj. **uninhabited**

būton conj. **but**

fēawum s. fēaw adj. **few**

stōwum s. stēw n., fem., wo-stem **place**

stycce-mælum adv. **here and there**

wīciað s. wīcian w. verb, cl. 2 **live**

Finnas s. Finn n., masc., a-stem **Finn**

huntoðe s. huntoð n., masc., a-stem **hunting**

wintra s. winter n., masc., u-stem **winter**
fisceþe s. fiscað n., masc., a-stem **fishing**
sumera s. sumer n., masc., u-stem **summer**
be prep. **by**
þære demonstr. pron. **that**
sæ n., masc./fem., i-stem **sea**

2. Comment on the sound value of the Old English letters ð (þ), s, f in the initial, mid and final position. Find examples in the text above.
3. Comment on the origin of the diphthongs in the following words: *earla*, *meaht*, *heorte*, *sealt*, *Ʒeseah*.
4. What is the origin of Old English possessive pronouns (*his*, *mīn*, *þīn*, etc.)?
5. Find examples in the text to illustrate the peculiarities of form-building with Old English strong and weak verbs.
6. Comment on the morphological structure of the following words: *sōþlice*, *hlāford*, *Norþmanna*, *norþweardum*, *Westtsæ*, *norþmest*.

2.3. МОВА СЕРЕДНЬОАНГЛІЙСЬКОГО ПЕРІОДУ

Theoretical Issues for Discussion in Class:

Historical Outline of Britain in the 11th - 15th centuries.
Middle English Dialects and the Formation of Standard English.
Middle English Written Records.
Middle English Spelling and Sound System.
Middle English Vocabulary.
Middle English Grammar System: Morphology and Syntax.

Reference Material

1. Євченко В.В. Історія англійської мови. Вінниця : Нова Книга, 2016. 408 с.
2. Ікалюк Л.М., Ковбаско Ю.Г. History of the English Language : навчально-методичний посібник Івано-Франківськ : Видавництво : НАІР, 2015. 36 с.
3. Колесник О.С. Практикум з історії англійської мови. Чернігів: РВВ ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, 2015. 52 с.
4. Baker P.S. Introduction to Old English. Blackwell Publishing, Malden, MA, 2015. 105 p.
5. Verba L.G. History of the English Language. Vinnitsa: Nova Knyha, 2016. 296 p.
6. Brinton J. The English Language : A Linguistic History. Oxford: Oxford University Press, 2017. 640 p

SEMINAR 5

1. Study the “Students’ Guidelines For Text Analysis” and analyze the following extract in Middle English (G. Chaucer *Canterbury Tales*):

Whan that Aprille with his shoures sote
The droghte of Marche hath perced to the rote
And bathed every veyne in swich licour,
Of which vertu engendred is the flour;
Whan Zephirus eek with his swete breeth
Inspired hath in every holt and heeth
The tendre croppes and the yonge sonne
Hath in the Ram his halfe cours y-ronne,
And smalle fowles maken melodye,
That slepen al the night with open ye,
So priketh hem nature in hir corages:
Than longen folk to goon on pilgrimages
And palmers for to seken straunge strondes
To ferne halwes, couthe in sondry londes.

Text Notes

whan that conj. < OE hwæn, OE þæt **when**
Aprille n. < OF avril **April**
with prep. < OE wiþ **with**
his poss. pron. < OE his **his**
shoures s. shour n. < OE scūr **heavy rain**

sote adj. < OE swōte, swēte **sweet**
 the def. art. < OE demonstr. pron. **the**
 droghte n. < OE druȝoð **drought**
 of prep. < OE of **of**
 Marche n. < OF marche **March**
 hath s. han w. verb < OE habban **have**
 perced p II, s. persen w. verb < OF percier **pierce**
 to prep. < OE tō **to**
 rote n. < Sc. rōt **root**
 and conj. **and**
 bathed p II, s. bathen w. verb < OE baðian **bathe**
 every indef. pron. < OE æfre+ælc **every**
 veyne n. < OF veine **vein**
 in prep. < OE in **in**
 swich indef. pron. < OE swilc **such**
 licour n. < OF licur **liquor**
 which rel. pron. < OE hwilc **which**
 vertu n. < OF vertu **power**
 engendred p II, s. engendren w. verb < OF engendrere **produce**
 is s. been irr. verb < OE bēon **be**
 flour n. < OF flour **flower**
 whan conj. < OE hwæn **when**
 Zephirus n. < OF Zephirus **Zephyr**
 eek adv. < OE ēac **also**
 swete adj. < OE swōte, swēte **sweet**
 breath n. < OE bræþ **breath**
 inspired p II, s. inspiren w. verb < OF inspirer **inspire**
 holt n. < OE holt **grove**
 heeth n. < OE hæ **heath**
 tendre adj. < OF tendre **tender**
 croppes s. crop < OE crop **crop**
 yonge adj. < OE ȝeonȝ (ȝunȝ) **young**
 sonne n. < OE sunne **sun**
 Ram n. < OE ram **Ram**
 halfe adj. < OE healf **half**
 cours n. < OF cours **course**
 y-ronne s. rinnen str. verb < OE yrnan **run**
 smalle adj. < OE smæl **small**
 fowles s. fowel < OE fuȝol **bird**
 maken s. maken w. verb < OE macian **make**
 melodye n. < OF melodie **melody**
 that rel. pron. < OE þæt **that**
 slepen s. slepen w. verb < OE slæpan **sleep**
 al indef. pron. < OE eal **all**
 night n. < OE neaht **night**

open adj. < OE open **open**
 ye n. < OE ēaȝe **eye**
 so adv. < OE swā **so**
 priketh s. priken w. verb < OE prician **prick**
 hem s. hi pers. pron. < OE hīe **they**
 nature n. < OF nature **nature**
 hir poss. pron. < OE hir **their**
 corages s. corage n. < OF corage **heart**
 than adv. < OE þanne **then**
 longen s. longen < OE lanȝian **want**
 folk n. < OE folc **people**
 goon irr. verb < OE ȝān **go**
 on prep. < OE on **on**
 pilgrimages s. pilgrimage n. < OF pelegrinage **pilgrimage**
 palmers s. palmer n. < OF palmier **palmer**
 for prep. < OE for **for**
 seken w. verb < OE sēcan **seek**
 straunge adj. < OF estrange **foreign**
 strondes s. strond n. < OE strand **shore**
 ferne adj. < OE fyrrn **ancient**
 halwes s. halwe n. < OE hālȝa **saint**
 couthe p II, s. connen pret-pres verb < OE cunnan **know**
 sondry adj. < OE sundriȝ **various**
 londes s. lond n. < OE land **land**
Zephyr (poet.) – west wind;
Ram (Aries) – a constellation and one of the twelve zodiacal signs.

2. Explain why the letter *g* stands for different sounds in the words *yonge* and *corage*.
3. Explain why the letter *o* stands for different sounds in the words *lond* and *sonne*.
4. How did the process of phonetic assimilation affect the pronunciation of the following French borrowings: *Aprille*, *licour*, *vertu*, *melodye*, *nature*, *pilgrimage*?
5. Find in the text words containing the phoneme [χ] ([χ']). How did the pronunciation of such words change at the end of the Middle English period?
6. Compare the words *swich* and *which* to their Old English equivalents. Explain the qualitative change of the final consonant.
7. Find in the text examples of graphic metathesis, account for its reasons.

8. How is the quantity of vowels indicated in the words *soote*, *roote*, *keepen*? Why are two variants of spelling possible: *soote* – *sote*, *roote* – *rote*, *keepen* – *kepen*?
9. Find in the text analytical verbal forms. What elements do these forms comprise? Comment on the syntactical peculiarities of their usage.
10. What grammatical meaning(s) does the ending *-eth* express in the word *priketh*? What is the modern equivalent of this inflection?
11. What syntactical functions do non-finite verbal forms perform in the extract?

12. Text for analysis: "The vision of Piers Plowman":

In a **sommer seson whan soft was the sonne**,
 I shope me in **shroudes** as I shepe were,
 In habite as an heremite vnholy of workes,
 Went **wyde** in this world **wondres** to here.
 Ac on a May mornynge on Maluerne **hulles**,
 Me byfel a ferly of fairy, me **thoughte**;
 I was very forwandred and went me to reste
 Vnder a brode banke bi a bornes side,
 And as I lay and lened and loked in the **wateres**,
 I slombred in a **sleping** it sweyued so merye.
 (*Words in bold type are for phonetic analysis*).

SEMINAR 6

1. Study the "Students' Guidelines For Text Analysis" and analyze the following extract in Middle English (G. Chaucer *Canterbury Tales*):

And specially, from every shires ende
 Of Engelond, to Caunterbury they wende,
 The holy blisful martir for to seke,
 That hem hath holpen, whan that they were seke
 Bifel that, in that seson on a day,
 In Southwerk at the Tabard as I lay
 Redy to wenden on my pilgrimage
 To Caunterbury with ful devout corage,
 At night was come in-to that hostelrye
 Wel nyne and twenty in a companye,
 Of sondry folk, by aventure y-falle
 In felawshipe, and pilgrims were they alle,
 That toward Caunterbury wolden ryde...

 Text Notes

and conj. **and**
 specially adv. < OF special **specially**
 from prep. < OE fram **from**
 every indef. pron. < OE æfre+ælc **every**
 shires s. shire n. < OE scīr **shire**
 ende n. < OE ende **end**
 of prep. < OE of **of**
 Engelond n. proper < OE Enȝle+land **England**
 to prep. < OE tō **to**
 Caunterbury n. proper < OE Cantwaru+burȝ **Canterbury**
 they pers. pron. < Sc. þeir **they**
 wende suppl. past tense form < OE wendan **go**
 the def. art. < OE demonst. pron. **the**
 holy adj. < OE hāliȝ **holy**
 blisful adj. < OE blis **blissful**
 martir n. < Lat. martyr **martyr**
 for prep. < OE for **for**
 seke w. verb < OE sēcan **seek**
 that rel. pron. < OE þæt **that**
 hem s. hi pers. pron. < OE hīe **they**
 hath s. han w. verb < OE habban **have**
 holpen p II, s. helpen str. verb < OE helpan **help**
 whan that conj. < OE hwæn, OE þæt **when**
 were s. been irr. verb < OE bēon **be**
 seke adj. < OE spoc **sick**
 bifel s. bifallen str. verb < OE befeallan **happen**
 that demonst. pron. < OE þæt **that**
 in prep. < OE in **in**
 seson n. < OF saison **season**
 on prep. < OE on **on**
 a indef. art. < OE num. ān **a**
 day n. < OE dæȝ **day**
 Southwerk n. proper < OE sūþ+(ȝe)weorc **Southwark**
 at prep. < OE æt **at**
 Tabard n. proper < OF tabard **“Tabard”**
 as conj. < OE eal-swā **as**
 I pers. pron. < OE ic **I**
 lay s. lyen str. verb < OE licȝan **lie**
 redy adj. < OE ræde **ready**
 wendan w. verb < OE wendan **go**
 my poss. pron. < OE mīn **my**
 pilgrimage n. < OF pelegrinage **pilgrimage**
 with prep. < OE wiþ **with**

ful adj. < OE ful **full**
 devout adj. < OF devot **devout**
 corage n. < OF corage **heart**
 night n. < OE neaht **night**
 was s. been irr. verb < OE bēon **be**
 come p II, s. comen str. verb < OE cuman **come**
 in-to prep. < OE in+tō **into**
 hostelrye n. < OF hostellerie **inn**
 wel adv. < OE wel **well**
 nyne num. < OE niȝon **nine**
 twenty num. < OE twentiȝ **twenty**
 companye n. < OF companie **company**
 sondry adj. < OE sundriȝ **various**
 folk n. < OE folc **people**
 by prep. < OE be **by**
 aventure n. < OF aventure **chance**
 y-falle p II, s. y-fallen < OE ȝefeallan **unite**
 20
 felawshipe n. < Sc. fēlagi **fellowship**
 pilgrims s. pilgrim n. < OF pelegrin **pilgrim**
 alle indef. pron. < OE eal **all**
 toward prep. < OE toweard **towards**
 wolden s. willen irr. verb < OE willan **want**
 ryde s. ryden str. verb < OE rīdan **ride**
the holy blisful martir – Thomas Becket, the Catholic saint;
Southwark - a borough of Greater London;
“The Tabard” – an inn in London.

2. Comment on the origin of the diphthongs in the words *day*, *lay*, *felaw*.

3. Compare the case forms of the noun *land* (singular and plural) in Old English and in Middle English. Comment on the changes in the system of noun inflections. Provide additional examples of your own.

4. In the following lines G. Chaucer used two different personal pronouns for the 3rd person, plural:

The holy blisful martir for to seke

*That **hem** hath holpen, whan that **they** were seke.*

What does their usage depend on? What is the origin of the pronoun *they*? Why did it appear in the Middle English system of personal pronouns?

5. Find in the extract the Past Tense form of the verb *willen*, compare it to the Infinitive and Present Tense forms and explain why the verb *willen* belongs to the group of irregular (anomalous) verbs.

6. Compare the principal forms (Inf. – Past Tense – Part. II) of the verb *helpen* (*to help*) in Middle English to its modern forms. What tendency does this example illustrate?

7. Find analytical Perfect forms in the extract. What elements do they consist of? Why do these forms include different auxiliaries?

8. Find in the extract the Past Tense form of the verb *goon* (*OE. ȝān*). How is it acquired? Comment on the productivity of this method of form-building.

9. In Chaucer's works one can come across different variants of the same words, e.g.: *sote – swete, to seken – to seke, seson – sesoun*. How can this fact be explained?

10. Classify the following Middle English words according to their morphological structure: *felowshipe, pleyinge, blisful, him-self, thurgh-out, palmer, goddesse, anywher*. What morphemes do these words consist of?

11. Prove that the following words are Scandinavian borrowings: *get, guess, skin*.

12. Text for analysis: "A Treatise for Astrolabe"

Litel Lowis my sone, I have percieved wel by **certeyne** evidences thyn abilite to **lerne** sciences **touchinge** noumbres and proportiouns; and as wel I considere I thy **bisy** preyere in special to lerne the Tretise of the Astrolabe. Than, fir as mechel as a phillosophre seith, "he **wrappeth** him in his **frend**, that condescendeth to the **rightful** preyers of his frend" ther-for have I **geven** thee a suffisaunt Astrolabie as for **oure** orizonte, compowned **after** the latitude of Oxenford; up-on which by mediacion of this litel tretise, I purpose to teche thee a certain nombre of conclusions apertening to the same instrument.

(Words in bold type are for phonetic analysis).

13. Text for analysis: "The prologue" ("Canterbury Tales")

Whan that Aprille with his **shoures** sote
The **droghte** of Marche hath **perced** to the rote
And bathed every veyne in **swich** licour,
Of which **vertu** engendred is the **flour**;
Whan Zephirus eek with his swete **breeth**
Inspired hath in every holt and heeth
The **tendre** croppes, and the **yonge** sonne
Hath in the Ram his halfe cours y-ronne,
And **smalle** fowles maken melodye.
That slegen al the night with open ye,
(So priketh hem nature in hir courages):

Than llingen folk to **goon** on pilgrimages
And palmers for to seken straunge strondes
To ferne halwes, couthe in sondry londes;...
(*Words in bold type are for morphological analysis*).

2.4. МОВА НОВОАНГЛІЙСЬКОГО ПЕРІОДУ

Theoretical Issues for Discussion in Class:

Historical Outline of Britain in the 15th - 19th centuries.

Development of Standard English.

Modern English Spelling and Sound System.

Modern English Vocabulary.

Modern English Grammar System: Morphology and Syntax.

Reference Material

1. Євченко В.В. Історія англійської мови. Вінниця : Нова Книга, 2016. 408 с.
2. Ікалюк Л.М., Ковбаско Ю.Г. History of the English Language : навчально-методичний посібник Івано-Франківськ : Видавництво : НАІР, 2015. 36 с.
3. Колесник О.С. Практикум з історії англійської мови. Чернігів: РВВ ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, 2015. 52 с.
4. Матковська М.В. **An Introduction to Old English** : Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП Буйницький О.А., 2020. 272 с.
5. Baker P.S. Introduction to Old English. Blackwell Publishing, Malden, MA, 2015. 105 p.
6. Verba L.G. History of the English Language. Vinnitsa: Nova Knyha, 2016. 296 p.
7. Brinton J. The English Language : A Linguistic History. Oxford: Oxford University Press, 2017. 640 p

SEMINAR 7

1. How did the pronunciation of vowels in the following Middle English words change due to the Great Vowel Shift: *so, eek, out, grove, sighte, two, maken, now, hyve, tree, ye, good, bone, grace*?
2. What new vowels appeared in English due to the vocalization of [r]? Provide examples by comparing Middle English words to their parallels in Modern English.
3. How did the pronunciation of the Middle English words *dok* and *bak* change in Modern English? The appearance of what new vowel phonemes do these words exemplify?

4. How could the vowels in OE. *talū, findan* ultimately develop into diphthongs, though originally they were short monophthongs (NE. *tale, find*).

5. Account for the vowel interchanges in NE. *child-children, wild-wilderness, bewilder; behind-hindrance*.

6. Recall the development of [y] and [y:] and explain the differences in pronunciation and spelling of *merry, hill, busy, buy, evil, bury* (all descending from OE words with short [y]) and *sleeve, fist, mice, sundry* (descending from OE words with long [y:]).

7. Reconstruct the phonetic changes so as to prove that the words have descended from a single root: *listen* and *loud, deep* and *depth, husband* and *house, foul* and *filth, long* and *length, sheep* and *shepherd, tell, tale* and *talk, thief* and *theft, person* and *parson*.

8. Account for the mute letters in *late, sight, wrong, often, bomb, autumn, course, knowledge, honour, what, whole, guest, pneumonia, psalm*.

9. Trace the history of the pronouns *she, they, their, him, you, its*.

10. Use the following quotations to describe the history of the Cont. forms:

It was not for nothing that my nose *fell a-bleeding* on Black Monday (Shakespeare)

The clock struck ten while the trunks *were carrying* down (J. Austin, late 18th c.)

11. What developments in English syntax can be illustrated by the following quotations:

“Madam, my interpreter, what *says she?* Where upon *do you look?*”

“Not from the stars *do I* my judgement *pluck*. And yet *me thinks* I have astronomy...”

“How *likes you* this play, my lord?” (Shakespeare).

12. Text for analysis: W. Shakespeare, Sonnet 2.

*When forty winters shall besiege thy brow,
And dig deep trenches in thy beauty's field,
thy youth's proud livery, so gaz'd on now,
Will be a tatter'd weed, of small worth held.
Then being ask'd where all thy beauty lies,
Where all the treasure of thy lusty days
To say, within thine own deep-sunken eyes,
were an all-eating shame, and thriftless praise
How much more praise *deserv'd* thy beauty's use,
If *thou couldst* answer | 'This fair child of mine
Shall sum my count, and *make* my old excuse",
Proving his beauty by *succession* thine!*

This *were* to be new made when thou art *old*,
And see thy *blood warm* when thou *fell'st* it cold

Supply a historical explanation for the underlined words: probable origin, spelling, pronunciation, grammatical forms and their meanings.

Read Act II, Scene I of "Macbeth" by William Shakespeare (below), answer the following questions and do the assignments:

4. What pronouns did Shakespeare use for the 2nd person, singular? On what basis is the usage of these pronouns discriminated?
5. Find in the extract examples of conversion by the following patterns: noun > verb, verb > noun, adjective > adverb, preposition > adverb. Which of the patterns prevails in the extract?
6. In what cases is the pronoun mine used instead of my in the language of Shakespeare? How are these pronouns used nowadays?
7. Find analytical verbal forms in the text. Compare them to those used in Chaucer's poetry (seminars 5 and 6). Comment on the changes in their syntactical usage (i. e. the position of their elements in a sentence).
8. Find in the extract adjectives in the superlative degree. What conclusion can be drawn from the fact that the same adjective can acquire its forms in different ways?
9. Are there any cases of spelling inconsistency in the extract (different spelling variants of the same or cognate words)? Provide examples. How does it characterize the state of the national language norm in the 16th - 17th centuries?

William Shakespeare
THE TRAGEDIE OF MACBETH

Act II, Scene I

(Enter Banquo and Fleance, with a Torch before him.)

BANQUO. How goes the Night, Boy?

FLEANCE. The Moone is downe: I haue not heard the Clock.

BANQUO. And she¹ goes downe at Twelve.

FLEANCE. I take't, tis later, Sir.

BANQUO. Hold, take my Sword;

There's Husbandry in Heaven,

Their Candles are all out: take thee that too.

A heauie Summons lyes like Lead vpon me,

And yet I would not sleepe.

Mercifull Powers, restraine in me the cursed thoughts
That Nature giues way to in repose.

(Enter Macbeth, and a Seruant with a Torch.)

Give me my Sword: who's there?

MACBETH. A Friend.

BANQUO. What, Sir, not yet at rest? the King's abed.

He hath beene in vnusuall Pleasure,
And sent forth great Largesse to your Officers.

This Diamond he greetes your Wife withall,

By the name of most kind Hostesse,

And shut up² in measurelesse Content.

MACBETH. Being vnprepar'd,

Our will became the seruant to defect,

Which else should free haue wrought³.

BANQUO. All's well. I dreamt last Night of the tree weyward Sisters;

To you they haue shew'd some truth.

MACBETH. I thinke not of them;

Yet when we can entreat an hour to serve,

We would spend it in some words vpon that Businesse,

If you would grant the time.

BANQUO. At your kind'st leasure.

MACBETH. If you shall cleave to my consent,

When 'tis⁴, it shall make Honour for you.

BANQUO. So I lose none,

In seeking to augment it, but still keepe

My Bosom franchis'd, and Allegiance clear,

I shall be counsailed.

MACBETH. Good repose the while.

BANQUO. Thankes Sir; the like you. *(Exit Banquo)*

MACBETH. Goe bid thy Mistresse, when my drinke is ready,

She strike vpon the Bell. Get thee to bed. *(Exit)*

Is this a Dagger, which I see before me,

The Handle toward my Hand? Come, let me clutch thee;

I have thee not, and yet I see thee still.

Art thou not fatall Vision, sensible⁵

To feeling, as to sight? or art thou but

A Dagger of the Minde, a false Creation,

Proceeding from the heat-oppressed Braine?

I see thee yet, in forme as palpable,

As this which now I draw.

Thou marshallst me the way that I was going,

And such an Instrument I was to vse.

Mine Eyes are made the fooles o'th'other Sences,

Or else worth all the rest: I see thee still;

And on thy Blade, and Dudgeon, Gouts of Blood,
 Which was not so before. There's no such thing:
 It is the bloody Business, which informes⁶
 Thus to mine eyes. Now o're the one halfe World
 Nature seems dead, and wicked Dreames abuse
 The Curtain'd sleepe: Witchcraft celebrates
 Pale Heccats⁷ Offrings: and wither'd Murther,
 Alarum'd by his Centinell, the Wolfe,
 Whose howle's his Watch⁸, thus with his stealthy pace,
 With Tarquins⁹ rauishing strides, towards his designe
 Moues like a Ghost. Thou sowre and firme - set Earth
 Heare not my steps, which they may walke, for feare
 Thy very stones prate of my where-about,
 And take the present horror from the time,
 Which now sutes with it. Whiles I threat, he liues;
 Words to the heat of deedes too cold breath gives.

(A Bell rings)

I goe, and it is done: the Bell inuites me.
 Heare it not Duncan, for it is a Knell,
 That summons thee to Heauen, or to Hell. *(Exit)*

Notes

1. **she** – refers to the moon;
2. **shut up** – concluded;
3. **Being vnprepared... wrought** – as we were not prepared, we could not give such hospitality to the king, as we would have wished;
- 4... **cleave to my consent, when 'tis...** – be adherent of my party, when it exists;
- 5... **sensible** (*here*) – capable of being perceived;
6. **informes** (*here*) – takes shape;
7. **Heccate** – the goddess of witchcraft;
8. **Whose howle's his Watch** – here the wolf is compared to a watchman;
9. **Tarquin** – a Roman who ravished Lucrece, wife of Collatinus.

3. MORFOЛОГІЧНИЙ ДОВІДНИК

3.1. ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКИЙ ПЕРІОД

Відмінювання іменників з основою на *-a-* (*-ja-*, *-wa-*)

До основ на *-a-* у давньоанглійській мові належать іменники чоловічого й середнього роду, що закінчуються на один або два приголосних.

Закінчення:

Відмінок	Чоловічий рід		Середній рід	
	однина	множина	однина	множина
Н.	-	-as	-	-u
Р.	-es	-a	-es	-a
Д.	-e	-um	-e	-um
З.	-	-as	-	-u

Приклади відмінювання:

число	Відмінок	Чоловічий рід			Середній рід		
		<i>-a-</i>	<i>-ja-</i>	<i>-wa-</i>	<i>-a-</i>	<i>-ja-</i>	<i>-wa-</i>
Однина	Н.	brinʒ	here	bearu	scip	rīce	trēo(w)
	Р.	brinʒes	her(i)es	bearwes	scippes	rīces	trēowes
	Д.	brinʒe	her(e)e	bearwe	scipe	rīce	trēowe
	З.	brinʒ	here	bearu	scip	rīce	trēo(w)
Множина	Н.	brinʒas	here(i)as	bearwas	scipu	rīc(i)u	trēow
	Р.	brinʒa	here(i)a	bearwa	scipa	rīc(e)a	trēowa
	Д.	brinʒum	here(i)um	bearwum	scipum	rīc(i)um	trēowum
	З.	brinʒas	here(i)as	bearwas	scipu	rīc(i)u	trēo(w)

Відмінювання іменників з основою на *-ō-* (*-jō-*, *-wō-*)

До основ на *-ō-* у давньоанглійській мові належать іменники винятково жіночого роду, що закінчуються на *-u* або приголосний.

Закінчення:

Відмінок	Жіночий рід	
	однина	множина
Н.	-u	-a
Р.	-e	-a
Д.	-e	-um
З.	-e	-a

Приклади відмінювання:

число	відмінок	Жіночий рід		
		-ō-	-jō-	-wō-
Однина	Н.	<i>caru</i>	<i>brycʒ</i>	<i>sceadu</i>
	Р.	<i>care</i>	<i>brycʒe</i>	<i>sceadwe</i>
	Д.	<i>care</i>	<i>brycʒe</i>	<i>sceadwe</i>
	З.	<i>care</i>	<i>brycʒe</i>	<i>sceadwe</i>
Множина	Н.	<i>cara</i>	<i>brycʒa</i>	<i>sceadwa</i>
	Р.	<i>cara</i>	<i>brycʒa</i>	<i>sceadwa</i>
	Д.	<i>carum</i>	<i>brycʒum</i>	<i>sceadwum</i>
	З.	<i>cara</i>	<i>brycʒa</i>	<i>sceadwa</i>

Відмінювання іменників з основою на -u-

До основ на -u- у давньоанглійській мові належать іменники чоловічого й жіночого роду, що закінчуються на -u або на приголосний (один або більше).

Закінчення:

Відмінок	Чоловічий та жіночий рід (однаково)	
	однина	множина
Н.	-u	-a
Р.	-a	-a
Д.	-a	-um
З.	-u	-a

Приклади відмінювання:

число	відмінок	Чол.р.	Жін.р.
Однина	Н.	<i>sunu</i>	<i>duru</i>
	Р.	<i>sunu</i>	<i>dura</i>
	Д.	<i>sunu</i>	<i>dura</i>
	З.	<i>sunu</i>	<i>duru</i>
Множина	Н.	<i>sunu</i>	<i>dura</i>
	Р.	<i>sunu</i>	<i>dura</i>
	Д.	<i>sunum</i>	<i>durum</i>
	З.	<i>sunu</i>	<i>dura</i>

Відмінювання іменників з основою на -i-

До основ на -i- у давньоанглійській мові належали іменники чоловічого, жіночого роду й невелика кількість іменників середнього роду.

Однак у процесі історичного розвитку мови іменники, що колись належали до основи на *-i-*, стали приймати відмінкові закінчення інших основ або, як кажуть, стали переходити в інші основи. Причому іменники чоловічого й середнього роду перейшли в розряд іменників чоловічого й середнього роду *-ja-* основ, іменники жіночого роду *-i-* основ перейшли в розряд іменників жіночого роду *-jo-* основ.

Відмінювання іменників з основою на *-n-*

До основ на *-n-* у давньоанглійській мові належать іменники всіх трьох родів; іменники чоловічого роду в називному відмінку однини закінчуються на *-a*; іменники жіночого й середнього роду – на *-e*.

Закінчення:

число	відмінок	Чол.р.	Жін.р.	Сер.р.
Однина	Н.	-a	-e	-e
	Р.	-an	-an	-an
	Д.	-an	-an	-an
	З.	-an	-an	-e
Множина	Н.	-an	-an	-an
	Р.	-ena	-ena	-ena
	Д.	-um	-um	-um
	З.	-an	-an	-an

Приклади відмінювання:

число	відмінок	Чол.р.	Жін.р.	Сер.р.
Однина	Н.	<i>steorra</i>	<i>heorte</i>	<i>ēaʒe</i>
	Р.	<i>steorran</i>	<i>heortan</i>	<i>ēaʒan</i>
	Д.	<i>steorran</i>	<i>heortan</i>	<i>ēaʒan</i>
	З.	<i>steorran</i>	<i>heortan</i>	<i>ēaʒe</i>
Множина	Н.	<i>steorran</i>	<i>heortan</i>	<i>ēaʒan</i>
	Р.	<i>steorrena</i>	<i>heortena</i>	<i>ēaʒena</i>
	Д.	<i>steorrum</i>	<i>heortum</i>	<i>ēaʒum</i>
	З.	<i>steorran</i>	<i>heortan</i>	<i>ēaʒan</i>

Відмінювання іменників з основою на *-r-*

До іменників з основою на *-r-* належить в давньоанглійській мові невелика група іменників, що позначають близьких родичів, наприклад: *fæder* (батько), *moðor* (мати), *broðor* (брат), *dohtor* (дочка), *sweostor* (сестра).

В однині іменники цієї групи не мали закінчень, однак у давальному відмінку однини в рядку слів спостерігається голосний з перегласовкою, що

вказує на наявність відмінкового афікса -i на більш ранньому етапі розвитку давньоанглійської мови. Наприклад: *brōðri* → *brēðri* → *brēðer* – братові.

У множині іменники цієї групи відмінювалися як іменники з основою на -a-.

Відмінювання іменників з основою на -es-

До іменників з основою на -es- у давньоанглійській мові належать всього чотири іменники: *cild* (дитина), *lamb* (ягня), *sealf* (теля), *æz* (яйце). Відмінювалися ці іменники як іменники середнього роду основ на -a-; у множині між коренем і закінченням з'являвся основотвірний суфікс -r- (розвивався з -es- за законом Вернера: (e)s → z → r), наприклад: *lamb* – *lambriu*.

Відмінювання іменників з кореневими основами

У мові давнього періоду існувала група іменників понад два десятки за кількістю, в яких був відсутній основотвірний афікс, завдяки чому відмінкові закінчення приєднувалися безпосередньо до кореня слова. Такі корені іменників, які одночасно є й основами, зветься кореневі основи. До цієї групи належать, наприклад, такі іменники як *tonn* (людина), *fōt* (нога), *tōþ* (зуб), *bōc* (книга), *mīs* (миша) та інші.

Особливістю цієї групи іменників є те, що вони мають у давальному відмінку однини й у називному і знахідному відмінках множини голосний переднього ряду, що виник як результат передньоязикової перегласовки під впливом голосного *i*, що ніколи не входив до складу закінчень зазначених відмінків, наприклад: *fōtiz* → *feet*. Цей голосний викликав перегласовку кореневого голосного, а потім відпав.

 Приклади відмінювання:

число	відмінок	Чол.р.	Жін.р.
Однина	Н.	tōþ	bōc
	Р.	tōþes	bōce
	Д.	tōþ	bōce
	З.	tōþ	bōc
Множина	Н.	tōþ	bōc
	Р.	tōþa	bōca
	Д.	tōþum	bōcum
	З.	tōþ	bōc

Відмінювання прикметників

Кожний прикметник у давньоанглійській мові міг виступати у формі як сильного, так і слабого відмінювання. Відповідно кожний прикметник має дві парадигми відмінювання. Слабке відмінювання майже повністю

збігається з відмінюванням іменників з основою на *-n-* за винятком форми родового відмінка множини, де замість властивого іменникам закінчення *-na* виступає закінчення *-ra*. Сильне відмінювання прикметників збігається з парадигмою відмінювання займенників і тому іноді називається займенниковим (pronominal). Прикметники в сильній формі відмінювання іноді могли також виступати у формі орудного відмінка (Instrumental case).

Форми слабкого відмінювання використовувалися тоді, коли перед прикметником у функції визначення стояв займенник, що погоджувався з ним і з наступним іменником за формою. В інших випадках прикметник виступав у формі сильного відмінювання.

Закінчення **сильного** відмінювання:

Число	Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Однина	Н.	-	-, -u	-
	Р.	-es	-re	-es
	Д.	-um	-re	-um
	З.	-ne	-, -e	-
	О.	-e	-re	-e
Множина	Н.	-e	-a	-, -u
	Р.	-ra	-ra	-ra
	Д.	-um	-um	-um
	З.	-e	-a	-, -u
	О.	-um	-um	-um

Приклади відмінювання прикметників **сильного** відмінювання:

Число	Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Однина	Н.	sceort	sceort	sceort
	Р.	sceortes	sceortre	sceortes
	Д.	sceortum	sceortre	sceortum
	З.	sceortne	sceort	sceort
	О.	sceorte	sceortre	sceorte
Множина	Н.	sceorte	sceorta	sceort
	Р.	sceortra	sceortra	sceortra
	Д.	sceortum	sceortum	sceortum
	З.	sceorte	sceorta	sceort
	О.	sceortum	sceortum	sceortum

Закінчення **слабкого** відмінювання:

Число	Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Однина	Н.	-a	-e	-e
	Р.	-an	-an	-an
	Д.	-an	-an	-an
	З.	-an	-an	-e
Множина	Н.		-an	
	Р.		-ena, -ra	

	Д. З.	-um -an
--	----------	------------

Приклади відмінювання прикметників *слабкого* відмінювання:

Число	Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Однина	Н.	sceorta	sceorte	sceorte
	Р.	sceortan	sceortan	sceortan
	Д.	sceortan	sceortan	sceortan
	З.	sceortan	sceortan	sceorte
Множина	Н.	sceortan		
	Р.	sceortra		
	Д.	sceortum		
	З.	sceortan		

Ступені порівняння прикметників

Прикметники в давньоанглійській мові мали ступені порівняння, які утворювалися за допомогою наступних суфіксів: *-ra (-re)* для вищого ступеня й *ost (-est)* – для найвищого. Оскільки кожний із цих суфіксів у загальногерманську епоху був представлений двома варіантами **iza, *oza* (> *ira, ora* за законом Вернера) і **ist, *ost*, то слова, що сходять до варіанта з *i* у суфіксі, мають умлаут кореневого голосного й, таким чином, характеризуються чергуванням кореневого голосного. Наприклад: *lanȝ – lenȝra* (**langiza*) – *lenȝest*.

В англійській мові давнього періоду існували суплетивні форми ступенів порівняння наступних прикметників:

звичайний	вищий	найвищий	значення
ȝōd	betera	betst	хороший
yfel	wiersa	wierest	злий, паганій
mycel	māra	mæst	великий
lytel	læssa	læst	маленький

Прикметники у вищому ступені змінювалися за слабким відмінюванням, прикметники в найвищому ступені можуть виступати як у сильному, так і в слабкому відмінюванні.

Прислівники

Основною функцією прислівників є функція обставини. У давньоанглійській мові прислівники були простими й похідними. Похідні прислівники утворювалися від прикметників та іменників за допомогою суфіксів *-e, -lice, -es*. Наприклад: *heard – hearde, sōþ - sōþlice, willa - willes*.

Прислівники похідні від прикметників утворюють ступені порівняння за допомогою суфіксів *-ra (-ora), -ost*. Наприклад: *hearde – heardra – heardost*.

Числівники

Серед давньоанглійських кількісних числівників лише три мають форми роду й відмінка. Це числівники *ān* (один), *twēȝen* (два) і *þrēo* (три). *ān* відмінюється за сильним відмінюванням прикметників.

Відмінювання *twēȝen*:

Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Н.	twēȝen	twā	tū, twā
Р.	twēȝra	twēȝra	twēȝra
Д.	twæm, twām	twæm, twām	twæm, twām
З.	twēȝen	twā	tū, twā

Відмінювання *þrēo*:

Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Н.	þrīe, þrī, þrȳ	þrīo, þrēo	
Р.	þrīora, þrēora	þrīora, þrēora	
Д.	þrīm	þrīm	
З.	þrīe, þrī, þrȳ	þrīo, þrēo	

Порядкові числівники утворюються від кількісних суплетивним способом (1, 2) або додаванням суфікса *-þa* (*-þa*): *ān* – *fyrmeſta*, *fēower* – *fēowerþa* і відмінюються за слабким типом прикметників.

🔑 Відмінювання особових займенників

Крім однини та множини в давньоанглійській системі особових займенників існували також форми так званої двоїни.

Форми родового відмінка особових займенників виконували функції сучасних присвійних займенників.

Число	відмінок	1 особа	2 особа	3 особа		
				Ч.р.	Ж.р.	С.р.
Однина	Н.	ic	þū	hē	hēo	hit
	Р.	mīn	þīn	his	hire	his
	Д.	mē	þe	him	hire	him
	З.	mē, mec	þē, þec	hine	hīe	hit
Двоїна	Н.	wit	ȝit	відсутнє		
	Р.	uncer	incer			
	Д.	unc	inc			
	З.	unc, uncit	inc, incit			
Множина	Н.	wē	ȝē	hīe (hȳ, hī)		
	Р.	ūre	ēower	hīora (heora, hiera, hyra)		
	Д.	ūs	ēow	him		
	З.	ūs, usic	ēow, ēowic	hīe (hȳ, hī)		

🔑 Відмінювання присвійних займенників

Давньоанглійські присвійні займенники походять від форми родового відмінка особових займенників: *mīn, þīn, his, hire, uncer, incer, ūre, ēower, hīora*. Займенники 1ї та 2ї особи відмінюються за сильним відмінюванням прикметників. Присвійні займенники 3-ї особи обох чисел не відмінюються.

🔑 Відмінювання вказівних займенників

Серед давньоанглійських вказівних займенників варто розрізнити ті, лексичне значення яких вже почало послаблятися, зближаючи їх за значенням з визначеним артиклем, і ті вказівні займенники, які зберігали в той період повне лексичне значення вказівки на предмет.

Відмінювання вказівних займенників з **ослабленим** лексичним значенням:

відмінок	однина			множина
	Ч.р.	Ж.р.	С.р.	всі роди
Н.	sē	sēo	þæt	þā
Р.	þæs	þære	þæs	þāra
Д.	þæm	þære	þæm	þæm
З.	þone	þā	þæt	þā
О.	þy, þon	þære	þy, þon	þæm

Відмінювання вказівних займенників з **повним** лексичним значенням:

відмінок	однина			множина
	Ч.р.	Ж.р.	С.р.	всі роди
Н.	þēs	þeos	þis	þās
Р.	þisses	þisse	þisses	þissa
Д.	þissum	þisse	þissum	þissum
З.	þisne	þās	þis	þās
О.	þys, þis, þisse	þisse	þys, þis, þisse	þissum

🔑 Відмінювання питальних займенників

Давньоанглійські питальні займенники *hwā (хто) i hwæt (що)* відмінювалися за зразком вказівних займенників з ослабленим лексичним значенням:

	hwā (хто)	hwæt (що)
Н.	hwā	hwæt
Р.	hwæs	hwæs
Д.	hwæm	hwæm
З.	hwone	hwæt
О.	-	hwy

🔑 Класи сильних дієслів

Сильні дієслова утворювали свої основні форми за допомогою чергування кореневого голосного. Це явище відомо як аблаут (gradation). Індоевропейське чергування за аблаутом мало три ступені та у германських мовах представлено у формі *i - a - нуль голосного*. Це чергування, ускладнене різними додатковими звуками, лежить в основі перших п'яти класів сильних дієслів. 6-ий клас має аблаут за схемою *a – ō*. 7-ий клас характеризується не аблаутом, а редуплікацією (подвоєнням) початкового складу кореня, хоча в давньоанглійській це явище представлено в залишковому вигляді і важко простежується.

Три ступені аблаута представлено в основних формах сильних дієслів того періоду:

I ступінь – інфінітив, теперішній час дійсного та умовного способу, дієприкметник I.

II ступінь – 1-ша й 3-тя особа однини минулого часу за дійсним способом.

III ступінь – множина й 2-га особа однини минулого часу, дієприкметник II.

	I ступінь (інфінітив)	II ступінь (минулий час, однина)	III ступінь	
			(минулий час, множина)	(дієприкметник II)
1 клас	rīdan	rād	ridon	riden
2 клас	cēosan	cēas	curon	coren
3 клас	Bindan	band	bundon	bunden
4 клас	Stelan	stael	stælon	stolen
5 клас	cweðan	cwæð	cwædon	cweden
6 клас	faran	fōr	fōron	faren
7 клас	hātan	hēt	hēton	hāten

🔑 Класи слабких дієслів

Слабкі дієслова в давньоанглійській мові утворювали свої основні форми шляхом додавання суфікса до кореня дієслова. При цьому між коренем і суфіксом на більш ранніх етапах розвитку мови перебував характерний основотвірний афікс, що визначав приналежність слабого дієслова до одного з трьох класів.

1 клас – основотвірний афікс *-i(j)-*, кореневий голосний зазнає умлату.

2 клас – основотвірний афікс *-oi-*, кореневий голосний не зазнає умлату.

3 клас – основотвірний афікс відсутній.

	інфінітив	минулий час	дієприкметник II
1 клас	dēman	dēmde	dēmed

2 клас	baðian	baðode	baðod
3 клас	secʒan	sæʒde	sæʒd

У середині першого класу була низка дієслів, у яких форми минулого часу й дієприкметника II утворювалися додаванням дентального суфікса не до основи на *-i(j)-*, а безпосередньо до кореня. Як наслідок, кореневий голосний у цих формах не зазнає умлату. Але в інфінітиві, де основотвірний афікс *-i(j)-* був, перегласовка спостерігається. Наприклад: *wyrcean – worhte – worht*.

Форми зміни за способом та дієвідміни дієслів

Сильні дієслова:

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб		Наказовий спосіб
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час	
Однина	1 особа	<i>binde</i>	<i>band</i>	<i>binde</i>	<i>bunde</i>	-
	2 особа	<i>bindest</i>	<i>bunde</i>			<i>bind</i>
	3 особа	<i>bindeþ</i>	<i>band</i>			-
Множина	1 особа	<i>bindaþ</i>	<i>bundon</i>	<i>binden</i>	<i>bunden</i>	-
	2 особа					<i>bindaþ</i>
	3 особа					-

Слабкі дієслова:

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб		Наказовий спосіб
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час	
Однина	1 особа	<i>dēme</i>	<i>dēmde</i>	<i>dēme</i>	<i>dēmde</i>	-
	2 особа	<i>dēmest</i>	<i>dēmdest</i>			<i>dēm</i>
	3 особа	<i>dēmeþ</i>	<i>dēmde</i>			-
Множина	1 особа	<i>dēmaþ</i>	<i>dēmndon</i>	<i>dēmen</i>	<i>dēmnden</i>	-
	2 особа					<i>dēmaþ</i>
	3 особа					-

 Примітка: Якщо підмет, виражений особовим займенником, у результаті інверсії стояв після присудка, то форми 1-ої та 2-ої особи множини теперішнього часу приймали закінчення *-e*. Наприклад: *dēme wē*.

Суплетивні та неправильні дієслова (*bēon, ʒān, don, willan*)

Суплетивними називаються дієслова, що утворюють свої граматичні форми від різних коренів. Неправильними дієсловами в давньоанглійській

мові називаються дієслова, що утворюють свої граматичні форми не за загальним правилом.

Інфінітив: *bēon* (бути)

Дієприкметник I: *wesende, bēonde*

Дієприкметник II:

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб		Наказовий спосіб
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час	
Однина	1 особа	eom, bēo	wæs	sīe (sȳ, sī), beo	sīen (sȳn, sīn), bēon	-
	2 особа	eart, bist	wǣere			bēo, wes
	3 особа	is, biþ	was			-
Множина	1 особа	sint, sindon, bēoþ	wǣron	wǣere	wǣren	-
	2 особа					bēoþ, wesað
	3 особа					-

Інфінітив: *zan* (йти)

Дієприкметник I: *zan zende*

Дієприкметник II: *(ze)zan*

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб		Наказовий спосіб
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час	
Однина	1 особа	zā	ēode	zā	ēode	-
	2 особа	zǣst	ēodest			zā
	3 особа	zǣþ	ēode			-
Множина	1 особа	zāþ	ēodon	zān	ēoden	-
	2 особа					zāþ
	3 особа					-

Інфінітив: *dōn* (робити)

Дієприкметник I: *dōnde*

Дієприкметник II: *zedon*

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб		Наказовий спосіб
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час	
Однина	1 особа	dō	dyde	dō	dyde	-
	2 особа	dēst	dydest			dō
	3 особа	dēþ	dyde			-
Множина	1 особа	dōþ	dydon	dōn	dyden	-
	2 особа					dōþ
	3 особа					-

Інфінітив: *willan* (*xomitu*)

Дієприкметник I: *willende*

Дієприкметник II: -

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб		Наказовий спосіб
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час	
Однина	1 особа	wille	wolde	wille	wolde	-
	2 особа	wilt	woldest			-
	3 особа	wile, wille	wolde			-
Множина	1 особа	willap	woldon	willen	wolden	-
	2 особа					-
	3 особа					-

🔑 Претеріто-презентні дієслова

У давньоанглійській існувала особлива група дієслів, які називалися претеріто-презентні. Особливість цих дієслів полягає в тому, що вони виражають результат попередньої дії, що усвідомлюється як сьогодення. Завдяки цьому стара форма минулого часу цих дієслів стала зрештою сприйматися та вживатися як форма теперішнього часу. Минулий же час цих дієслів був утворений пізніше за зразком слабких дієслів, тобто за допомогою суфікса.

В англійській мові давнього періоду таких дієслів було 12. Деякі з них збереглися в сучасній англійській мові як модальні дієслова.

інфінітив	теперішній час		минулий час	дієприкметник II	значення
	однина	множина			
wītan	wāt	witon	wisse, wiste	wīten	знати
āzan	āz	āzon	āhte	āzen	володіти
dūzan	dēaz	duzon	-	-	годитися
unnan	ann	unnon	ūðe	unnen	дарувати
cunnan	cann	cunnon	cūðe	cūð, cunnen	знати
þurfan	þearf	þurfon	þorfte	-	потребувати
durran	dearr	durron	ðorste	-	сміти
sculan	sceal	sculon	sceolde	-	бути повинним
munan	man	munon	munde	munen	пам'ятати
mazan	maez	mazon	meahte	-	могти
-	zeneah	zenuzon	zenohte	-	бути достатнім
-	mōt	mōton	mōste	-	могти

🔑 Неособові форми дієслова

Інфінітив

У давньоанглійській інфінітив має сліди відмінювання, що виражається в наявності в нього форм двох відмінків: називного, що закінчується на *-an*, наприклад: *drincan, beran*, і непрямого (давального), що закінчується на *-enne(-anne)*, наприклад: *drincenne, berenne*.

Непрямий відмінок, як правило, виступає після прийменника *tō* і має значення обставини мети, іноді виконує функції підмета й предикатива. Інфінітив на *-an* вживається в основному після претерито-презентних дієслів і в складі інших дієслівних сполучень.

Дієприкметник I

Дієприкметник I оформляється за допомогою суфікса *-ende*, наприклад: *drincende* і відмінюється як слабкі форми прикметників, уживається в атрибутивній і предикативній функціях.

Дієприкметник II

Дієприкметники II сильних та слабких дієслів мають суфікси *-en* і *-ed* (*-od*) відповідно, наприклад: *coren, macod* (нерідко приймають префікс *ʒe-*), відмінюються як прикметники, уживаються в атрибутивній і предикативній функціях.

Приклади відмінювання дієприкметників **сильного** відмінювання:

Число	Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Однина	Н.	<i>berende</i>	<i>berendu</i>	<i>berende</i>
	Р.	<i>berendes</i>	<i>berendre</i>	<i>berendes</i>
	Д.	<i>berendum</i>	<i>berendre</i>	<i>berendum</i>
	З.	<i>berendne</i>	<i>berende</i>	<i>berende</i>
Множина	Н.	<i>berende</i>	<i>berenda</i>	<i>berendu</i>
	Р.	<i>berendra</i>	<i>berendra</i>	<i>berendra</i>
	Д.	<i>berendum</i>	<i>berendum</i>	<i>berendum</i>
	З.	<i>berende</i>	<i>berenda</i>	<i>berendu</i>

Приклади відмінювання дієприкметників **слабкого** відмінювання:

Число	Відмінок	Ч. р.	Ж. р.	С.р.
Однина	Н.	<i>berenda</i>	<i>berende</i>	<i>berende</i>
	Р.	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>
	Д.	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>
	З.	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>	<i>berende</i>
Множина	Н.	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>
	Р.	<i>berendra</i>	<i>berendra</i>	<i>berendra</i>
	Д.	<i>berendum</i>	<i>berendum</i>	<i>berendum</i>
	З.	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>	<i>berendan</i>

3.2. СЕРЕДНЬОАНГЛІЙСЬКИЙ ПЕРІОД

🔑 Відмінювання іменників

У середній період в англійській мові іменник втрачає родові закінчення й втрачає значну кількість відмінкових форм. Кількість відмінків скоротилася з чотирьох до двох. Від розгалуженої системи відмінювань давнього періоду фактично залишилися тільки два відмінювання: сильне й слабке. Усяке принципове розходження іменників за ознакою основ втратилося. Так вже в XIV столітті відбувається вирівнювання парадигм різних основ (крім кореневих) за формами колишнього давньоанглійського відмінювання іменників чоловічого роду з основою на *-a-*.

Число	Відмінок	Ч. р. <i>-a-</i>	Ч. р. <i>-n-</i>	Ж.р. <i>-ō-</i>	кореневі
Однина	Н.	ring	name	care	foot
	Р.	ringes	names	cares	footes
Множина	Н.	ringes	names	cares	feet
	Р.	ringes	names	cares	fetes

🔑 Відмінювання прикметників

У другій половині XIII століття відбувається відмирання всіх відмінкових закінчень прикметників. В XIV столітті парадигма відмінювання прикметника виглядає в такий спосіб:

	сильна форма	слабка форма
однина	good man	goode man
множина	goode men	goode men

В XV столітті кінцеве *-e* всюди зникло, і прикметники остаточно втратили всяку здатність погоджуватися з іменниками.

🔑 Ступені порівняння прикметників

Прикметники в середньоанглійській мові мали ступені порівняння, які утворювалися за допомогою наступних суфіксів: *-ere* (*-er*) для вищого ступеня й *-est* для найвищого.

Прикметники *old*, *long*, *strong* мали ступені порівняння з перегласовкою: *old* – *elder* – *eldest*, *long* – *lenger* – *lengest*, *strong* – *strenger* – *strengest*.

Деякі прикметники мали суплетивні форми ступенів порівняння:

звичайний	вищий	найвищий
good	bettere	best
evel, yvel	werse	werst
much, muchel	mōre	meast, moost
litel	lasse	least, leest

Починають поширюватися аналітичні форми ступенів порівняння, напр. *paunfull* – *more paunfull* – *most paunfull*.

8 Займенники

У середньоанглійській система відмінювання особових займенників спростилася, і в ній залишилися лише два відмінки: називний та об'єктний.

Число	Відмінок	1 особа	2 особа	3 особа		
				Ч.р.	Ж.р.	С.р.
Однина	Н.	i	thou	he	she	hit
	Об.	me	thee	him	here	hit
Множина	Н.	we	ye	hi, thei, they		
	Об.	us	you	hem, them		

Присвійні займенники мали форми, що вживалися атрибутивно – *my, thy, his, her, our, your, hire (their)* і так звані абсолютні форми, що вживалися предикативно – *min(e), thin(e), his, hers, ours, yours, theirs*.

Серед вказівних займенників цього періоду розрізняють займенники ближньої дистанції *this (однина) – thes (множина) «цей - ці»* і займенники далекої дистанції *that (однина) – thos (множина) «той - ті»*.

Займенники інших розрядів були повністю незмінними.

8 Система дієлова

У середньоанглійській система сильних дієслів зазнала низки змін, у результаті яких кількість таких дієслів значно скоротилася, а схема поділу сильних дієслів на класи за рядами аблаута вже фактично не застосовувалася й втратила своє практичне значення.

Процес спрощення торкнувся також і системи слабких дієслів, які за способом формоутворення вирівнялися за 2-им класом. Таким чином, у рамках цього періоду вже можна говорити про поділ дієслів на два основних типи: слабкі (правильні), що мали в минулому часі й у дієприкметнику II дентальний суфікс, і сильні (неправильні), що мали аблаут кореневого голосного у відповідних формах.

8 Форми зміни за способом та дієвідміни дієслів

Нижче наведено систему особових закінчень дієслів, що існувала в центральних і південному англійських діалектах в XIV столітті.

Сильні дієслова:

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб	
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час
Однина	1 особа	bind (<i>e</i>)	band	bind(<i>e</i>)	bound(<i>e</i>)
	2 особа	bindest			
	3 особа	bindeth			
Множина	1 особа	binden	bounde(<i>n</i>)	bind(<i>en</i>)	bund(<i>en</i>)
	2 особа				
	3 особа				

Слабкі дієслова:

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб	
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час
Однина	1 особа	dēme	dēmde	dēm(e)	dēmde
	2 особа	dēmest	dēmdest		
	3 особа	dēmeth	dēmde		
Множина	1 особа	dēmen	dēmden	dēm(en)	dēmden
	2 особа				
	3 особа				

Дієслово *to be*:

		Дійсний спосіб		Умовний спосіб	
		Теперішній час	Минулий час	Теперішній час	Минулий час
Однина	1 особа	am, bē	was	bē	were
	2 особа	art, bist	were, was		
	3 особа	is, bith	was		
Множина		are(n), ben	weren	bēn	were(n)

Претеріто-презентні дієслова

інфінітив	теперішній час		минулий час	значення
witen	wot	witen	wiste	знати
owen	ough	owen	oughte	володіти
dowen	deh, dow	dowen	doughte	годитися
-	an	unnen	outhe	дарувати
cunnen	can	cunnen	couthe	знати
-	tharf	thurven	thurfte	потребувати
durren	dar	durren	dorste	сміти
-	shal	shulen	sholde	бути повинними
-	man	munen	-	пам'ятати
mowen	may	mowen	mighte	могти
-	mot	moten	moste	могти, бути повинним

4. ГЛЮСАРІЙ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ ТА ТЕРМІНІВ З ІСТОРІЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. **Ablaut/Gradation:** a vowel change that gives a word a new grammatical function (*drink-drunk*). In Indo-European languages this arises from differences of stress in the parent language.
2. **Afrikaans:** a modified form of the Dutch language used in South Africa (a West-Germanic language).
3. **Analogy:** a change that affects a language when regular forms begin to influence less regular forms.
4. **Anglo-Saxon:** the language of England before the Norman Conquest; Old English (between the 5th-cent. conquest of Britain by the Saxons, Jutes, and Angles, and the Norman Conquest).
5. **Aspect:** the duration or type of temporal activity denoted by a verb, such as the completion or non-completion of an action.
6. **Bede, St** /bid/ (known as the Venerable Bede) (c.673-735), English monk, theologian, and historian. He lived and worked at the monastery in Jarrow on Tyneside. Often regarded as 'the Father of English History', he wrote a number of historical works including *The Ecclesiastical History of the English People* (completed in 731). This is considered a primary source for early English history; it has vivid descriptions and is based on careful research, separating fact from hearsay and tradition.
7. **Case:** in an inflecting language, the form of a noun, adjective, or pronoun, showing its grammatical relationship to other words.
8. **Celtic:** A branch of the Indo-European language family including two main groups: 1) The Gallo-Breton represented by Gallic spoken in Gaul (Modern France), British (Welsh and Cornish); 2) Gaelic represented by Irish, Scotch or so called Erse, Irish and Manx.
9. between languages, especially those believed to have a common historical origin.
10. **Comparative method** is a way if systematically comparing a series of languages in order to prove a historical relationship between them.
11. **Conversion:** a type of word formation in which an item changes its word class without the addition of an affix (*smell=noun/verb*).
12. **Dialect:** A form of speech peculiar to a district; a variety of a language with non-standard vocabulary, pronunciation, grammar, or idioms.
13. **Dual:** A form of nouns, verbs, pronouns, etc., denoting two people or things (in addition to singular and plural); a word in this number.
14. **Faroese:** a language spoken on Faroe Islands, belonging to the northern branch of Germanic.
15. **Finite:** a form of a verb that can occur on its own in a main clause and permits variation in tense, number and mood (contrasts with nonfinite).
16. **Flemish:** The West Germanic language of Flanders, comprising a group of Dutch dialects, now one of the two official languages of Belgium.

17. **Frisian:** The West Germanic language of Friesland (now restricted in use to a small area of the Netherlands), the closest relative of English.
18. **Gemination:** the doubling of an originally single consonantal sound.
19. **Germanic:** A branch of the Indo-European language family including English, German, Dutch, Flemish, Frisian, Yiddish and Afrikaans, the Scandinavian languages.
20. **Gothic:** extinct language of eastern branch of Germanic.
21. **Grimm's Law** [Jacob *Grimm* (1785-1863), Ger. philologist.]: a set of rules specifying regular differences in the consonants of related words in different Indo-European languages. These rules explain the separation of the Germanic languages from other Indo-European languages. *Give examples!*
22. **Historical linguistics:** the study of the development of the language and languages over time.
23. **Homonymous:** having the same written or spoken form but differing in meaning and origin.
24. **Indo-European:** a large language-family of cognate languages including most European and many Asian ones.
25. **I-Umlaut:** a series of sound changes in prehistoric Old English whereby a number of vowels were changed when there was an **i** or **j** in the following syllable (**NB! examples**).
26. **Kentish:** the dialect of OE spoken on the Southeast coast of England.
27. **Latin:** The Italic language spoken in ancient Rome and its empire, the Ancestor of the Romance languages.
28. **Loan words:** words borrowed by one language from another.
29. **Mercian:** the dialect of OE spoken between the Humber River and the Thames.
30. **Norse:** the Scandinavian language division; North Germanic.
31. **Northumbrian:** the dialect of Old English spoken north of the Humber River.
32. **Oblique:** designating any case not as basic, *esp.* one other than the nominative or vocative.
33. **Old English:** English as it was before about 1150 or the Norman Conquest, a West Germanic inflected language (comprising four main dialects, Kentish, Mercian, Northumbrian, and West Saxon) also called *Anglo-Saxon*.
34. **Paradigm:** the set of inflectional forms of the word.
35. **Runes:** system of writing used by the early Germanic peoples.
36. **Silver Bible:** the Codex Argenteus (the Silver Bible) is a 6th century manuscript, originally containing bishop Ulfila's 4th century translation of the bible into the Gothic language. Of the original 336 folia, 188 have been preserved, containing the translation of the greater part of the four gospels. A part of it is on permanent display at the Carolina Rediviva library in Uppsala, Sweden.
37. **Sound shift:** a series of related sound changes.

38. **Strong verbs:** in Germanic languages, verbs forming the past tense and past participle by means of a change of vowel in the stem rather than by the addition of a suffix.
39. **Suppletion:** the replacement of a form in a grammatical paradigm by one derived from a different root (e.g. Eng. *went* as the past. of *go*).
40. **Velar:** consonants made by the back of the tongue against the soft palate
41. **Verner's Law** [Karl Adolph *Verner* (1846-96), Danish philologist.]: a law of phonetic change stating that voiceless fricatives (around the first century AD) in Germanic predicted by Grimm's Law were voiced if the preceding syllable in the corresponding Indo-European word was unaccented. *Give an example!*
42. **Weak verbs:** in Germanic languages, verbs forming the past tense and past participle by the addition of a suffix containing [d, t, ð, θ].
43. **West Saxon:** The dialect of Old English spoken to the south of the Thames by the West Saxons. West Saxon attained something of the position of a literary standard, and it is made the basis of the study of Old English.
44. **Yiddish** a vernacular used by Jews in or from central and eastern Europe, based chiefly on High German with Hebrew and Slavonic borrowings, and written in Hebrew characters (a West-Germanic language).

5. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

- 1... the family of languages English belongs to.
- 2... three subgroups of Germanic languages.
- 3... the subgroup of Germanic languages English belongs to.
- 4... the subject of the History of English.
- 5... the word characterizing the system of word-stress in Late "Proto-Germanic.
- 6... the way I - E [o, a] appear in Germanic languages.
- 7... what mutation consists in.
- 8...the transcription of two vowels submitted to Germanic breaking.
- 9... Indo-European / Germanic consonant correspondences illustrating three acts of Grimm' s law.
- 10... the term for the change of [z] into [r].
- 11...synonymic terms for "root vowel interchange".
- 12...the date indicating the beginning of the history of the English language.
- 13... the name for seven kingdoms on the territory of the British Isles after the Germanic invasion.
- 14...two political events marking the end of Old English and the beginning of Middle English.
- 15...the political event that resulted in the establishment of an absolute monarchy.
- 16...the name with which the introduction of printing in Britain is associated with.
- 17...the dominant type of dialect late in the 14th century.
- 18...factors taken into account to divide the history of any language into periods.
- 19...the conventional three periods the history of English falls into.
- 20...names of Germanic tribes invading Britain in the 5 century A.D.
- 21...definitions given by H. Sweet to the three periods in the history of English.
- 25... the consonants illustrating the opposition of palatal and velar lingual consonants.
- 26...the name for long consonants in OE.

- 27... the essence of fracture.
- 28... what front umlaut is caused by.
- 29... what back umlaut is caused by.
- 30...consonant clusters causing lengthening of vowels in OE.
- 31...the two alphabets used in OE writing.
- 32... the name for the runic alphabet.
- 33...the process unstressed vowels are Submitted to in Middle English.
- 34...the phonetic process characterizing the change of OE diphthongs in Middle English.
- 35...sequences of sounds that gave rise to a new set of diphthongs in Middle English.
- 36...the new type of consonants developed from OE palatal plosives.
- 37...the diagraph borrowed from French to indicate [u:] in Middle English.
- 38... the sounds old "y" is used for in Middle English.
- 39... the essence of the Great Vowel Shift.
- 40...the sources of [t ,] in Modem English.
- 41... the sources of [,] in Modem English.
- 42... the date that is considered to be the starting point of the history of English on the British Isles.
- 43...the names of the Germanic tribes invading Britain in the 5th c.
- 44...the seven kingdoms founded by the invaders.
- 45...the four tribal dialects spoken by the Angles, Saxons and Jutes.
- 46... the character of letters in the runic alphabet.
- 47...the name for the runic alphabet.
- 48...the two best known runic inscriptions.
- 49...the subjects OE poetry is mainly restricted to.
- 50...the greatest poet of the VII or VIII c.
- 51... the two names of OE poets.
- 52...some peculiar stylistic devices of OE poetry.
- 53...the name of the King the flourishing of OE literature is attributed to.

- 54...the names of two important X c. writers.
- 55...the earliest samples of continuous prose.
- 56...the four semantic fields in the runic code.
- 57... the names of the regional ME dialects.
- 58... the dialects that the Southern group included.
- 59...the dialect that made the basis of the dialect of London in the 12 and 13 c.
- 60.the group of dialects OE Mercian dialect developed into.
- 61... the group of dialects OE Northumbrian developed into.
- 62...the dialect that prevailed in Late ME.
- 63...the work that is the continuation of the" Anglo-Saxon Chronicles".
- 64...the name for long compositions in verse or prose, describing the life and adventures of knights.
- 65... the greatest name in English literature before Shakespeare.
- 66... the most prominent Chaucer' s literary work.
- 67... the name of the forerunner of the English Reformation.
- 68... the two major external factors favouring the rise of the national language.
- 69...the historical event that resulted in the establishment of a strong royal power.
- 70...the outstanding achievement of the 15 c. that had the most immediate effect on the development of the language.
- 71... the name of the first printer of English books.
- 72...the century by which the written standard of the national literary language had been established.
- 73... the most notable figures of the first half of the XVI c.
- 74... the name the age of literary flourishing also goes under.
- 75... the main functional divisions of the national English language formed by XIX c.
- 76...the varieties of the literary language.
- 77... functional styles developed within the written standard.
- 78... varieties within the spoken standard.
- 79... two varieties of English in Great Britain distinguished from Standard English.

- 80... the name for a variety of English with a strong Irish accent.
- 81... groups of dialects distinguished in England proper.
- 82...a dialectal form widely used by the population in England nowadays.
- 83... the name of a schoolmaster from Connecticut who first proclaimed American English to be an independent language.
- 84...the century when England's colonial expansion began.
- 85... the language contacts which have played a central role in its development.
- 86... whether grammatical differences between AE and BE are typologically relevant or peripheral.
- 87... the grammatical tense they use in AE to talk about something that happened in the past and now is finished but still has the influence on the present situation.
88. ..whether AB or BE is more conservative in ways of pronunciation.
- 89... the way unaccented vowels are pronounced in AE.
- 90...the names allotted to English nowadays.
- 91... the three concentric circles of countries where English is spread.
- 92... the criteria of a truly international language.
- 93...the reasons for a wide spread of English nowadays.
- 94... two opposite points of view on the status of English as an international language.
- 95...the type of language OE was.
- 96...means employed by OE in building grammatical forms.
- 97....the parts of speech to be distinguished in OE.
- 98...grammatical categories of OE noun.
- 99...the peculiarity of the OE gender.
- 100... factors taken into account by the OE system of noun declension.
- 101... examples of vocalic stems.
- 102...the way the nouns having no stem-forming suffix are termed.
- 103... the types of noun declension to be distinguished in OE.
- 104... nouns declined according to the strong type of declension.

- 105...nouns declined according to the weak type of declension.
- 106...nouns declined according to the minor type of declension.
- 107...the cases OE cases of nouns are merged into in ME.
- 108... minor morphological classes of verbs in OE.
- 109... the explanation why Modern English modal verbs do not have the s-inflection in the third person, present, singular.
- 110... two types of syntactical bond in the word phrase and in the sentence that played an important role in OE.
- 111... the type of negation OE syntax was characterized by.
- 112... the word that characterizes word order in an OE sentence.
- 113... the position usually taken by the predicate verb in subordinate clauses in OE in accordance with the tendency in Modern German.
- 114... the way the repetition of connectives at the head of each clause is termed.
- 115... the way the grammatical type of English has changed in the course of Middle English.
- 116... the nominal grammatical categories lost in the course of Middle English.
- 117... the type the OE grammatical gender is substituted by during Middle English.
- 118... the case formed as the result of the merger of three OE cases.
- 119... the source of Common case in Middle English noun.
- 120... the source of the definite article.
- 121... the source of the indefinite article.
- 122... the Scandinavian loan word that replaced the OE pronoun "hie"
- 123... the cases the paradigm of personal pronouns consisted of in Late Middle English.
- 124... the source of the Late Middle English "objective" case in the paradigm of personal pronouns.
- 125... a new class of pronouns that the OE Genitive Case turned into.
- 126... the phonetic process that caused phonetic changes in the gradation rows of classes of strong verbs in ME.

- 127... the main trend in the evolution of verbals during ME.
- 128... the source of a formal sign of the Infinitive particle "to".
- 129... the name given to the period that cut short a strong tendency to eliminate the difference between the Past Tense and Participle II.
- 130... a new verbal that grew in Late Middle English.
- 131... the three sources that the development of gerund can be traced to.
- 132... the way of form building in the system of verbs that proved to be very productive in all historical periods.
- 133... the class of verbs in Late ME that is the source of modern regular verbs.
- 134... OE verb phrases that gave rise to the analytical form of Future Tense.
- 135... OE verb phrases that analytical passive forms developed from.
- 136... OE verb phrase that Perfect forms arose from.
- 137... OE verb phrase that Continuous forms developed from.
- 138... the tendency of the evolution of word order in ME.
- 139... the type of syntactical bond in the phrase and the sentence that gains ground in ME.
- 140... one of the most important developments in Late ME and Early NE syntax.
- 141... the predicative constructions you are familiar with.
- 142... the main stream of the historical typological evolution of English.
- 143... the name of the linguist who conceived the idea of linguistic typology.
- 144... the criterion the division of languages into inflecting, isolating, agglutinating is based on.
- 145... the type of language OE is defined.
- 146... the type of language in which polysyllabic words are often.
- 147... the type of language in which inflexions are polysemantic.
- 148... the type of language in which word order is free.
- 149... the type of language in which roots are very often unstable.
- 150... the type of languages which words are composed of stable roots and several affixes.

- 151...the type of language in which each affix is associated with one grammatical meaning.
- 152... the type of language in which root-words are prevailing.
- 153... the type of language in which words are semantically vague.
- 154... the type of language in which there are a lot of form words.
- 155... the type of language in which word order is fixed.
- 156... the type of language in which grammatical and lexical meanings are conjoined within the word-form.
- 157...the type of language in which lexical and grammatical meanings are distributed among easily separable parts.
- 158... methods of linking words in a sentence typical of synthesis.
- 159... methods of linking words in a sentence typical of analysis.
- 160... the etymology of OE vocabulary.
- 161... two principal ways of enriching the vocabulary of a language.
- 162... internal means of enriching the vocabulary in OE.
- 163... the two languages from which borrowings came in OE.
- 164... the nature of words borrowed from Latin after the introduction of the Christian religion.
- 165... the two languages that in succession enriched the vocabulary of the English language in ME.
- 166... the spheres of social and political activity with which French borrowings are connected.
- 167... the two groups New English borrowings can be subdivided into.
- 168... examples of words borrowed from different languages during New English.
- 169... the languages that are the sources of such scientific and technical terms as telephone, politology.
- 170 ... borrowings from Russian.

Рекомендована література

Основна:

1. Євченко В.В. Історія англійської мови. Вінниця : Нова Книга, 2016. 408 с.
2. Ікалюк Л.М., Ковбаско Ю.Г. History of the English Language : навчально-методичний посібник Івано-Франківськ : Видавництво : НАІР, 2015. 36 с.
3. Колесник О.С. Практикум з історії англійської мови. Чернігів: РВВ ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, 2015. 52 с.
4. Baker P.S. Introduction to Old English. Blackwell Publishing, Malden, MA, 2015. 105 p.
5. Verba L.G. History of the English Language. Vinnitsa: Nova Knyha, 2016. 296 p.
6. Brinton J. The English Language : A Linguistic History. Oxford: Oxford University Press, 2017. 640 p

Додаткова:

1. Буніятова І.Р. Еволюція гіпотаксису в германських мовах (IV–XIII ст.) : монографія. К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. 327 с.
2. Романишин І. М. Контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів з історії англійської мови : методичні рекомендації. Івано-Франківськ : Видавництво «НАІР», 2012. 48 с.
3. Bailey R. Speaking American: A History of English in the United States. Oxford University Press, 2012. 229 p.
4. Vaughn A.C., Cable T. A History of the English Language. Routledge, 2005. 447 p.
5. Meurman-Solin A., Lopez-Couso M., Los B. Structure and Syntactic Change in the History of English. Oxford University Press, 2012. 215 p.
6. Mugglestone L. The Oxford History of the Language Contributors. Oxford University Press, 2006. 354 p.
7. Nist J. A Structural History of English. Oxford, 2001. 89 p.
8. Spaska L.A. A History of the English Language. Sumy, 2012. 95 p.
9. Watts R. Language Myths and the History of English. Oxford University Press, 2011. 391 p.

Інформаційні ресурси:

1. Roots of English. URL: <http://ablemedia.com/ctcweb/showcase/roots.html>
2. Wilton's Etymology Page. URL: <http://www.wordorigins.org>

3. World Wide Words. URL: <http://www.quinion.com/words/>
4. Instant Old English. URL: <http://www.georgetown.edu/cball/englisc/instant-oe.html>
5. Circolwirde Wordhord. URL: <http://www.u.arizona.edu/~ctb/wordhord.html>
6. Middle English Glossaries Database. URL: <http://www.courses.fas.harvard.edu/~chaucer/tools/>
7. Shakespearian Glossary. URL: <http://eserver.org/langs/shakespeare-glossary.txt>
8. History of the English Language. URL: <http://ebbs.english.vt.edu/hel/hel.html>
9. The Great Vowel Shift. URL: <http://www.furman.edu/~mmenzer/gvs>
10. Studying Language Typology by Means of Corpora. URL: <http://www.cl.ut.ee/ee/yllitised/first/lummeerilt.html>
11. History of English. URL: <http://www.englishclub.com/english-language-history.htm>
12. The History of the English language. URL: <http://www.anglik.net/englishlanguagehistory.htm>

Навчально-методичне видання
(англійською мовою)

Ганна Іллівна Приходько

ІСТОРІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Навчальний посібник для студентів
факультету іноземної філології
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)

Рецензенти:

д.філол.н., проф. Н. Г. Єсипенко,
д.філол.н., проф. Р. К. Махачашвілі
Відповідальний за випуск Г.І. Приходько
Коректор О.О. Приходченко